

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARA AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA

NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50—Cuba, Puerto Rico

y Extranjer, 2'50

ANTONI LÓPEZ, EDITOR

(Antiga casa I. López Bernagoz)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJÀ, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50—Cuba, Puerto Rico

y Extranjer, 2'50

Preneix banys.... de sol

—Pensar que aixó serà una carretera de ca l' ample, que s' hi farán unes torres del hú... y que no n' hi haurá cap de nostra!...

DE DIJOUS A DIJOUS

QUE passa? Una cosa que no pot passar ó que costa molt d' *empassar*: una calor d' infern. Es á dir, la calor no passa, al contrari, 's queda, se 'ns arrapa al cos, ens crema les entranyas y 'ns escorra tot el sucre de l' economia. En quant á deixarnos escorreguts pot competir ab qualsevol ministre de Hisenda de la monarquía.

Naturalment que ab un temps així, no hi ha política possible. Tothom descansa pero ningú més que 'l govern, desde l' instant en que las oposicions, per efecte de la nyonya que dona la temperatura, no poden menos que deixarlo en pau.

No obstant, en Sagasta repetint la cantada de cada estiu, manifesta que aprofitará las imperiosas vacacions pera reorganizar els serveys. Casi m' arribo á creure que al parlar de serveys se refereix á las criadas de casa seva... qu' en quant als serveys

públics ja n' estan ben be de arreglats en nom de Deu.

El de Tetuán traballa com un desesperat per realisar la concentració; pero no se si per efecte de la calor, aquest all-yoli se li nega.

Y 'l duch de Veraguas fins ha arribat á incomodarse perque 'l fan quedar á Madrid, privantlo de anar á San Sebastián á presenciar la lidia de uns quants toros de la seva ganadería.

Fora de aquests successos ja de si prou interessants no recordo que passi res més.

Ah, sí... me 'n descuydava! Passa que 'l minstre de Hisenda ha topat ab el Banc d' Espanya. En Rodriguez estava empenyat en intervenir en las compras del or que per compte del Estat efectuá aquell establecimiento de crèdit, y 'l Consell del Banc s' hi oposava resoltament, temerós sens dupte de que 'l minstre s' enterés de las fabulosas ganancies que realisa á expensas del Estat.

No obstant, es de creure que de una manera ó altre tot s' arreglará. No vanament el Banc es el descans del govern en els moments de apuros, que son casi tots els moments.

Aquí no hi ha més que un xay, qu' es el país: el govern l' aguanta y 'l Banc l' escorxa. Per qué,

donchs, hauríen de renyir, si 'ls interessos del un y del altre son idéntichs?

**

Está en vías de tramitació una reclamació colectiva dels empleats de ferrocarrils que's preocupan de millorar la seva sort, sobradament infusa. Gracias á la ronyería de las empresas trabajan molt y guanyan poch, estant molts d' ells en perill de perdre la salut y fins la vida, y tots sens excepció exposats á contreure las responsabilitats més esfantoses.

La major part de las sevas queixas no poden ser més fundadas. Tal vegada per això mateix las empreses deixarán de atendrelas. Se figuran las empresas que per sortirse ab la seva els basta tenir varia ab els personatges polítics gubernamentals que figuraren en els seus consells de administració. Pero si 'ls empleats al veures desatsets persisteixen en els propòsits que han anunciat de fer una huelga general, llavors las empreses sabrán lo qu' es bo y ho sabrá també l' públic.

La vida moderna ab els carrils parats es totalment impossible. Forman com l' aparato circulatori del organisme dels pobles.

PEP BULLANGA

UN QUE 'S FA ENRERA

El notable escriptor francés L. XAVIER RICARD, partidari de las solucions regionalistas, es sens dupte qui més contribuïó inflar el catalanisme en la premsa francesa. Del seu article se'n feu molt cas á l' altra banda del Pirineu, y á *La Veu de Catalunya* li faltava temps per reproduirlo íntegrament. Feyan la seva causa y no n' deixava ni un. Al ferho tractava de ponderar la creixent importància del catalanisme al exterior. —Vejin—veníu á dir—lo que á Europa pensan de nosaltres.

Mr. Ricard va fer una visita á Barcelona al objecte d' estudiar de prop el catalanisme. De moment no 'l va veure prou bé y de aquí 'ls seus encomis incondicionals. Va fisear massa de lo que li deyan. Pero han sobrevingut alguns fets á demostrarli que no li digueren tota la veritat, y com que 'ls fets tenen més eloqüencia que las paraules, l' observació atenta d' aquests fets li ha servit pera ferse càrrec de la realitat y rectificar honradament las seves opinions respecte al catalanisme, com ho fa en el següent article publicat en la Revista «L'EUROPEEN» de París, número de 5 de juliol y que reproduímos traduït á la lletra, desafiant á *La Veu de Catalunya*, qu' en tanta estima tenia 'ls treballs de Mr. Ricard quan li eran propicis, á que reproduïxem també aquest, que té l' mérit de ser ans que tot propici á la veritat.

Diu aixís:

EL CATALANISME Y LA CAMPANYA DE 'N CANALEJAS

Sento tenirlo que dir, mes no coneix res més intolerable que l' equívoc, y no denunciarlo desde 'l moment que un el nota, constitueix una complicitat de hipocresia y de mentida. Bé prou y massa he testimoniat las meves simpatias envers el catalanisme, pero tenir el dret de dir tota la veritat; y fins crech que m' hi obliga 'l deber per lo que aspecta á mí mateix. Me sembla qu' en aquest moment el catalanisme 's deixa dominar y conduir per una fracció qu' es intútil definir ab paraules, desde 'l punt qu' ella mateixa 's defineix ab els seus actes. Si 'l catalanisme continua deixantse empenyar y comprometre en demostracions com las que ha realisat ab motiu de la visita de 'n Canalejas á Barcelona, acabarà pera fer vacilar las afecions que ja s' havíen fet seyas y pera fer retrocedir á aquells que ja havíen donat senyals d' aproximars'hi.

El catalanisme de bon principi s' havia presentat y afermat com á parti nacional, reservant y aplas-sant tota acció política—ans de pensar en obrar precisa existir—sa primera tasca era, donchs, la de refer la personalitat de Catalunya. A 'n' aquesta obra de reparació ó reconstitució convidava molt legítimamente á totas las bonas voluntats vinguessin de abont vinguessin. En tant no 's tractava més que d' exhumar las legendas y tradicions del passat, de restaurar y reanimar la llengua, de solidarizar á tots els catalans en el mateix sentiment de familia, aquesta especie de indivisió del catalanisme era possible.

Els diferents partits, ab una apariencia de bona fe, 's podian entendre y coaligar—mitjansant la mutua renúncia á sas miras particulars—davant de un interès comú temporal; no per això deixavan de subsistir y se 'ls sentia suficientment agitarse y

viure baix l' unitat artificial y necessaria de la reivindicació catalanista. Catalunya que vol viure exclusivament tota la vida moderna y que tira en cara precisament à Espanya la seva obstinació à restar un poble mitjà-africà y sas lentituds per europeïsar-se, no podia tenir la pretensió contradictoria de no sufrir à casa seva las mateixas lluitas de ideas y partits que divideixen à tots els pobles civilitzats. No es possible ferse la ilusió de que la qüestió de nacionalitat suprimeixi ó pugui quan menos aplassar la qüestió social, la qüestió política ó la qüestió religiosa.

A Catalunya com per tot arreu precisa decidir-se entre l' capital ó l'aball, entre la República ó la monarquia, entre la Iglesia ó la llibertat; y seria més que una ilusió, casi una candidàs figurarse que l'iliure pensadors, els republicans y l'obres podrían donar-se per satisfets, ab sols respondre à totes las seves reclamacions:

—¿No s'catalans? Què més voleu?

Volen senzillament que Catalunya siga una nació moderna, conforme se'ls ha promès.

«Per ventura» les clericals, els carlistas y altres se contentarien ell també ab aquesta resposta?

Era donchs impossible qu' aquesta abnegació dels partits s'eternisés; no podia durar més enllà del temps que duré lo que podríam dirne l'periòd de preparació del catalanisme. Pero l'dia en que la lògica ab son propi desarolló l'constrenyéss a l'accio política, aqueix pacte de armistici devia per forsa ésser denunciat. Ara bé, aquest nou període del catalanisme se va obrir l'any passat ab l'elecció de diputats carlistas (*). Per primera vegada l'catalanisme prenia part en las lluitas electorals ab decisió; y ara que s'ha ficat de cap en la lluita política, ja no pot desempellar-garne's. La pretensió de mantenir una indiferència de partit nacional en mitjà de tots els partits polítics es una utopia, de qual sinceritat hi ha'l dret de dudtar, en quant ja en dos d'occasions el catalanisme ha mancat à n'aquesta imparcialitat, per cert en un sentit ben enutjós.

Las vagas de Barcelona siguieren la primera.

Reconeixem que seria absurdó y fins desil·le re-protjar al catalanisme el no haver fet oficialment causa comú als vaguistes. Pero lo que si es justificia se li pot tirar en cara es el seu esparravament y l'seus furors contra aquest motí de la miseria que sigueu sens dupte una insensata, pero que tingueu l'seus héroes. La burgesia catalana l'va veure passar per davant dels seus ulls ab espant com una visió de la Comuna; va olvidar que la major part de aquells morts-de-fam eran també catalans, envers els quals la solidaritat catalana exigia quasi menys alguna pietat. La burgesia en cambi's va desentendre de aquest deber taxatxos de anarquistas, y fins va afirmar que aquell moviment havia sigut fomentat per Madrid al objecte de aterrorizar à la població de Barcelona y trigar la marxa progressiva del catalanisme, tirantli de través las reivindicacions obreras.

Molt capàs es el govern de Madrid de aquesta duplicitat. Precisament respon à la seva política l'oposar en pugna unas contra las altres à totes las oposicions que l'amenassan, creant entre elles un malentès irreconciliable. Perque lo que més ha de temer es la seva aliança. Sembla, donchs, racional que trobantse advertit, el catalanisme no fes el joch—per cert ben perillós—del govern de Madrid. Y devia haver posat en això tant més interès, en

(*) Creyem que l'autor deu voler dir *catalanistas*.—N. del T.

quant fins ara la debilitat del catalanisme té precisament per causa l'abstenció del poble obrer. Ha lograt conquerir poch menos que completament à la classe mitja; pero la multitud proletaria vacila encara y desconfia. Y no es la millor manera de atreure la à la causa catalanista emplear l'intransigència respecte à las reclamacions econòmiques y socials de aquestas classes. Devia y deuria, pel contrari, empenyarse en demostrals hi, y no ab vagas declamacions de un sentimentalisme sospitos, que l'emancipació regionalista de Catalunya està intimament lligada ab l'emancipació social del proletariat (*).

Los dos causas no son sols solidarías; més aviat constitueixen dos aspectes de una mateixa causa.

Devia y deuria esforçar-se à probar—lo qual se'n figura ser la veritat mateixa—que l'proletariat s'emanciparà més segura y completament per medi del concert dels esforços regionals, que per la reglamentació indistinta de totes las seves forces à las ordres de queues exteriors y de consignas ocultas.

El regionalisme seria una utopia retrògrada si s'assustés de qualsevol de las qüestions y problemes moderns, mostrantse incapàs de proporcionals hi à totes y à totes la solució més equitativa.

Si l'catalanisme s'ha de contentar en ser l'ensomni egoista de una oligarquía de capitalistas, de propietaris y de intelectuals està condemnat à un llàstima-gastament com totes las utopias regressivas y, per lo tant, no viables (**). La causa general del regionalisme se trobaria compromesa per tot hont se manifesta, y en quinques regions deixa de manifestar-se?

Donchs bé, el regionalisme acaba de demostrar

sa inconseqüència política, ab la mateixa gravetat. Aquí mateix hi parlat en altra ocasió de l'activa propaganda del Sr. Canalejas, y he tractat de dilucidar las esperances que d'ella's podian concebir. Es ja un servei que val alguna cosa més que una esperansa aquesta ditxosa agitació ab la qual ha lo grat remoure tot lo qu'encare queda de vida à Espanya. No es, per cert, necessari professor el culte dels homes—especialment en política l'Sr. Canalejas no està lliure de pecat—pero no es una ràhó que aquello qu'encare han pecat més qu'ell vinguin à tirarli la pedra. La política es un traball de avuy per avuy; quan l'obra es bona resulta ocios discutir al operari.

El Sr. Canalejas devia anar à perorar à Barcelona, tal com ho ha fet en altres localitats d'Espanya. Aquesta noticia bastà per treure de tino als clericals, manàrquichs y reaccionaris de tots los matisos. El periòdics anaven plens de atacs virulentos contra l'Sr. Canalejas, y si's té en compte que Barcelona continua vivint baix el règim del estat de siti, s'podrà comprender l'oportunitat de aquests atacs. Prenent peu dels disturbis y las manifestacions que feyan preveure, l'autoritat militar trobà un pretext, que ja no podia declinar, pera prohibir tota mena de reunions y privar al Sr. Canalejas de parlar.

Y això fou lo que succehi. Hi hagué cargas de

caballeria sobre l'poble; s'efectuaren algunes detencions, y l'Sr. Canalejas convensut de la impossibilitat de ferse escoltar y retrocedint honradament

(*) —¡Llibertari! ¡Purria! ¡Brötö!—exclamà la Veu de Catalunya quan s'enteri de las aspiracions de Mr. Richard.—N. del T.

(**) Tu distis, Mr. Ricard. Això ha sigut, això es, això serà y això ha de ser, per la naturalesa dels elements que l'componen y per la forsa única de las ideas que sustenta. (N. del T.)

davant de la responsabilitat de graves colissons, sortit de Barcelona y se'n tornà à Madrid.

Els periòdics reaccionaris s'exiren de mare Parlar en de la fugida del Sr. Canalejas: glorificaren ditiràmbicament à Barcelona per haver infligit aquesta derrota «al agitador anti-clerical y demòcrata.» Pero tal vegada's mostraren un xich massa presumptuosos al anunciar que l'Sr. Canalejas se'n diria per decididament derrotat, sense atrevir-se à continuar la seva propaganda.

Puig ja l'ha represal!

Donchs bé, en aquesta ocasió els periòdics catalanistes han fet cor ab els periòdics reaccionaris y monàrquichs. Y no han sigut ells per cert els mesos virulents, ni l's menos encarnissats...

Així, donchs, el catalanisme que feya professió d'esser un partit nacional y de desinteressar-se dels qu'ell anomenava vells partits polítics, el catalanisme ha mancat dos vegadas à n'aquesta ponderada imparcialitat.

La primera, contra las reivindicacions obreras.

La segona, confronten la seva causa ab la del clericalisme y la monarquia.

«Ab quin dret s'admirarà de que s'digu qu'en el fons y baix la novetat capciosa dels termes no es més que una hipòcrita tentativa de restauració del passat, en lo que l'passat té precisament de més odíos al esperit modern y de més incompatible ab las seves aspiracions?»

L. XAVIER RICART

**

L'articulista acaba expressant l'esperança de que las energías catalanistas, després de afirmar com han fet fins ara sus aspiracions regressivas, se dedicaran à donar vida à las progressivas.

Esperava ben illosa, en nostre concepte, y en aquest punt no's desmentirán els catalanistas tant gelosos de no perdre els elements que han espatjat en el camp de la reacció, introduintse en el de la llibertat. Massa saben ells que al intentarho faríen un mal negoci. Y la prova està en que dihen com diulen que baix la seva bandera hi caben totes las aspiracions, aquesta es l'hora en que ni una sola veu dels que s'eten per catalanistas adelantats, haja sortit à protestar de la conducta insensata dels directors del moviment y dels companys de causa que l'segueixen, ab motiu de las vagas de febrer y del viatje de l'Sr. Canalejas.

En aquest punt, està ben demostrat que al ferse catalanista, hi ha que deixar de ser demòcrata, liberal, anti-clerical y amich de las reivindicacions obreras pera no ser una nota discordant. No's poden exercir dos oficis tan incompatibles.

P. K.

CONTRA TOTS

Es tasca estéril la dels pensadors que pretenen fer humanisme dignificant al sé humà fins à colocarlo à un nivell moral superior al concebut fins ara; es temps perdeut el dels lluitadors que volen abolir privilegis odiosos, somniant ab l'imperi d'una llei justa, igual pera tothom; es feyna malaguanya da la dels esperits superiors que ab sorprenten ingen han satirizat aquestas classes directoras tan

brillants, tan infladas y tan buydas com las bombolles de sàbó; es marxa inutil la del progrés que pretén avansar aparelhat ab el temps. Apesar dels penitadors, dels esperits enèrgichs, dels subtils ingenis y del transcur dels siges, subsisteixen totes las preocupacions, tots els privilegis, tots els fanatismes y totes las vanitats.

Parlém d'anacronismes y no existeixen perque totas las ximplesas dels temps mitjevals subsisteixen encare que ab different indumentaria.

El sabre segueix creyentse un poder absolut dins de l'Estat, tingui aquest la constitució que tingui y no s'avé à ésser, com tindria de ser una forsa al servèt de l'Estat pera garantia de la pau y del ordre.

La burocracia segueix tiessa, ab sus ulleras verdades y sos unglets afilats, mirant per sobre de l'espalla al contribuient que li paga las levitas pera tenirla al seu servet.

La justicia continúa convensuda de qu'es un bras castigador y no una intel·ligència judicadora, y ab aquest erro dona mes fàcilment, quant convé, sus bras à tòrcer.

El clero... jo! el clero segueix amo y senyor de totas las conciències fins de las que no creuen en sus espantals.

Una per hipocresia, altres per conveniencia, pochs per convicció, molts per cobardia, posan son seny y son cor al servet del clericalisme perque l's embuteixi lo primer y els atroffhi el segon.

Fora de tota mena de respectes, víctima de las conciències de tots els privilegiats, eternament escarnit, segueix el poble sent el sach dels cops.

«Que un infame polissón, enemistat per assumptos particulars ab un treballador, l'accusa d'anarquista y va un honrat pare de familia à la presó per sortirne infamat ab un estigma que li tanca per sempre mes la porta de tots els tallers? Bueno.

«Que un honrat pare de familia atiati per la fam pretén pendre un pà d'una fleca? Donchs, parte de governador ab tots els noms y apellidos pera que tothom tinga present al criminal.

Per l'pobre sempre el càstich doblat y la evidència; pera el miserabile sempre tots els rigors y tots els desprecis.

Pero jahí cuidado à senyalar el ministre que ha robat una fortuna, molt compte ab el militar inepte qu'haig fet la carrera à forsa d'humillacions y complacencies, peus de plom pera parlar del jutje venal, del empleat sobornable, del magistrat poch escrupulos.

Y sobre tot, tota mena de respectes pera el capellà. Aquest sí que verdaderament es inviolable, perque considerant sens dupte tota la colectivitat que del acte d'un individuo n'es responsable ella, ampara als viciosos, disculpa als ignorants, protegeix als lascius y tapa carinyosament tota mena de defectes.

Sembra que un cos serà mes perfecte com mes se despulli d'impuresas; pero l'clero no pensa així y quan li surt un florongo maligne, en lloc d'extirpar y netejarse, se'l tapa cuidadosament sense por a què son pus ben guardatet donqui llocà la naixensa de nombrós fiols.

«Ells ho volen! Donchs, siga. «Ells se fan solidaris de las bestialitats d'un viciós indigne? Donchs, deixem à un lloc el criminal y considerantlo tan sols com un signe, com una manifestació del pudiment de tota una classe, ataquem à la totalitat.

De tots modos no errarem, que avuy-atacar el cle-

Tenia molts modos, un refinament tan gran, qu'estava atent ab tothom, tractava de la mateixa manera als aprenents qu'al amo. Res de senyor: el nom y llests. Per ell tothom era igual, tothom tenia el mateix dret al goig de viure. Als aprenents els ensenyava com si fossin fills seus: cap regany, perque creya que la forsa bruta no conduceix may à la llum. El seny, el cor, es lo que aclarerà l'ànima.

Els petits feyners, els esclaus adolescents, aprenen dels seus labris el sagrat coneixement de la Llibertat. De poch en poch, sens faltarnhi cap, van durse la vianda y menjaven ab ell cada mitjà dia, y ell com un mestre voltat de tendres deixebles que l'miraven ab la cara bruta y l'escoltavan ab las orellas negras, els hi filtrà la netedat, la purezza, dintre de las seves costums; la claror dintre de la seva ànima; l'intel·ligència dintre del seu cap.

Y aprenqueren à ser dignes, à ser forts, à coneixers, à comprender y posseir l'per què de las cosas, à trobar l'eu jo y à guia 'ls seus passos.

Se's estimava molt; de vegadas, en plegant, ana bon tros ab ells y molts diumenges se veian. L'hi feyan l'efecte de plantas que segons com se cuidan donan mes bo'l fruit. Els veia tan sols, pobrets, tan explotats!...

Feyà un efecte veure'l entre ells, somrient ab son aire reflexiu, apoyant las seves mans fortes en las tendrals espatlials!

De tot ell y dels seus actes se'n desprenia una bona d'ànima gran. Molts cops, sempre que li demandaven, deixava diners als demés treballadors, diners que tornavan ó no, pero may se'n excusava ni permetia cap agrabiment, ni res en son obsequi.

Un dia un treballador, el mes esclau de la colla, en Gepa que li deyan, va donar un mal tanto al aprenent mes petit.

En Vilartau, el va reperat ab molt cuidado, y l'altre, que tenia mes rabio qu'un bitxo, s'va encendre y fugint de test, va aixecar plé de malícia una grossa barra de ferro.

El nostre home alashoras, ab la gran serenitat que may el deixava y ab la forsa que tenia, l'va apretar ab els brassos, el desarmà dominantlo y... fora de dos ó tres idees que va emetre per calma'l, no li va fer pas res.

Els altres van donarli la ràhó y no sé que devfan dir que fos massa cru per en Gepa, qu'en Vilartau digué:

—Deixeix corre. Que li tenia de fer, à veure? ¿que s'ha fet la boca per ventura, ni las mans, ni l'seu mal caràcter?... Donchs no té culpa. No està en els crits, ni en els insults, el verdader remey.

Y acostantse à n'en Gepa, li allargà la mà. Aquest va girar-se d'esquena.

**

Ja quina figura la de 'n Vilartau!... ¡que bò!

Ja us ho he dit, pero espereuvs qu'ho era mes encare.

Al cap de poch temps en Gepa va caure malalt. En Vilartau parlà ab l'amo de la feyna perque li passés la setimana, què tenia que fer ell, prim'e deixarà arrastrar... Donchs bé, el noble forjadore quan fou dissapte li portà 'ls cinc duros, y l'altre dissapte també y l'altre y l' altre...

No coneixia l'orgull ni tenia cap mena de rancunya à ningú, pero lo que feyna era inexplicable. ¿D'ahont se's treya 'ls diners? En Vilartau prenia un caràcter grandioso de misteri.

Ve qu'en Gepa ja està bò y al tornar à la feyna ja us asseguro qu'era tot un altre. No's deixava portar del geni, s'reprimia y no's barallava mai. Las carinyosas conversas qu'havia tingut ab aquell obrer model, durant la llarga malaltia, havien fet el seu efecte.

Ja era mes lliure, traballava ab mes dignitat, no tenia por, havia dominat totes las seves flaquesas. Era menor esclau.

Va posar-se à estalviar tant com podia y el primer dissapte va donarli dos duros.

En Vilartau ho esperava aixís mateix. Estaven allí sota la volta, enfonsant els peus sobre l'tou de carbonissa y fanch. La claror de la posta els emballeix, l'aire del vespre els animava. Las sirenes estridentes de las fàbricas

ro en general, acusantlo de tots els vics, es acostar-se mes á la veritat que fent distingos.

Els sacerdots exemplars son las excepcions y las excepcions confirmen la regla general.

JEPH DE JESPUS

EL CAIXAL

Tinch un mal de caixal desde molts días que 'm fa veure 'ls ullsverts; ab sas punxadas no 'm deixa adicular l' ull y així que menjon fort me fíbia que no 'm quedan ganas de seguir caixalant y llenso al furia vianda y plat á sota de la taula.

Está tan brut que casi fins tufaja y tan corcat qu' apena si s' aquanta, y ha fet neixé al seu vol tumors malignes que m' han inflat la galta.

Tant mal me fa que devegadas ploro igual qu' un nen de mamás, altres vegadas cloch els punys y 'm pego cops de puny á las barras: canto, crido, renego, m' ajech, corro, pero ni 'ls cants ni 'ls crits el mal aplacan, ni 'ls renechs m' alivian, ni 'l jeure torna á mon cervell la calma, ni encare que molt corri puch corre mes que 'l mal que llest m' empaya.

La dona y els amics y las personas que per m' interessan, prou may callan predicantme que vaji á cal dentista per treurem de la boca aquella plaga, ó me l' arrenqu jo mateix per medi d' unes bonas tenalles.

Pro jo no tinch valor y preferisco probar remeys d' aquests que diu que 'l calman y he fet en un sol dia las cosas mes estranyas.

He glojejat catorze ó quinze líquits, he portat un iman á la butxaça, he dut lligat al bras ab tretze nusos un bordó de guitarra, ha restat l' oració a santa Apolonia, m' hi tirat á l' orella gotas d' aigua, m' hi posat carbassons sota l' aixella y un all picat á mitja caranca, m' hi menjat... i que ho sé jo les ximplerías que hi arribat á fer! y el caixal, aiss com si no anés per ell tanta putinga sempre, nyich, nyich, nyich, nyich, ab sas fíblades.

A casa ahí á la nit potser eram trenta els coneigut que contemplant ab llàstima el meu torment me dayan; - ¡Home, arréncale! no pateixis aixís; pega estrabada y ja veurás com el caixal va á terra y aquest torment se 't calma, y el bon humor recobras.

Si es joch de pocas taulas. Sembla estrany que no tinguis energia per arrençar un caixal que ni s' aquanta!

Empitad de sentirlos, vaig contestar á tota aquella xarra: - Lo que mentida sembla es qu' aixó 'm diguin uns espanyols qu' aquantan el caixal que s' en diu la Monarquia corcat, plé de tumors, y té á Espanya sense poguer dormir, menjar ni beure y ab el cor plé de rabi!

Delfí Rosella

¡JUSTICIA!

A qüestió del noy E. J., ha pres un nou carís desde que escriguerem las impresions consignadas en el número del dissapte. Quan aquest número veié la llum pública, l' escolapi Pare Román, ja havia re cobrat la llibertat.

Una part de la premsa santurrana y encubridora que ni tan sots havia parlat del succés, ab tot y haver impresionat extraordinariament á la opinió pública, aprofitá l' ocasió, pera donar compte de la libertat del escolapi, y llansar sobre la premsa liberal, que fidel vetlladora de la moral pública y cumplidores de sos deberes s' havia ocupat del fet, tota mena d' injurias y improperis.

Se diria que aixecantse tot d' una del llot ahont s' havia amagat per no ferse càrrec de la cosa, als' crit de victoria en un moviment epileptic, trac tant d' esquitxar als seus enemichs.

Qui més se distingí en aquesta feyna frenética fou l' Avis Brusí, La Veu de la Calumnia y alguns altres periódics de la tayfa clerical.

Pero vamos á veure: reflexioném ab una mica de serenitat.

Volent tenir ells la pretensió de que ja sabíen desde un principi que 'l Pare Román no era culpable, y que per lo tant estava plenament justificat el seu silenci? Llavoras ¿cóm no van atacar al jutje instructor? ¿cóm no van censurarlo per haver ordenat la detenció de un innocent? ¿Acá els sabíen cosas que exculpavan al acusat y que 'l jutje al examinar els primers indicis no va veure?

Pero ca, ells no sabíen res. E' dir, sí: sabíen que l' inculpat era un religiós, y aquesta sola queilitat els bastava per considerarlo innocent. Perque 'ls religiosos—segons ells—son homes impecables que no senten las passions dels demés, ni están expostos á deixarse arrastrar per elles. Suposar que un religiós pugui delinqüir es una calumnia.

A tal grau de parcialitat irreflexiva, irracional arriban aquests encubridors dels delictes clericals, y no obstant s' atreveixen á tatzxarnos á nosaltres de cleròfobos!

**

Precisament, no hi ha cap diari ni periódich lliberal á Barcelona qu' en lo relatiu á la qüestió del nen E. J. vaji inventarse res.

El nen mateix va contar y segueix contant encare ab tots els detalls sempre iguals, sempre invariables l' atropello bestial de que afirma que va ser víctima. La seva mare va anar de redacció en redacció, relatant el fet y demandant l' apoyo de la premsa. Re forsava la seva demanda no ab vanas paraulas, sino ab el certificat del digne facultatiu Sr. Trilla, estableint que havia observat en el nen E. J. senyals evidents del atropello.

Podia la premsa, defensora de la moral, enviar á passeig á aquella mare affligida y desesperada y

—¡Vès, vès entreteniente ab las aventuras de la Cecilia!... Mentre tant, jo t' amago l' ou y las novas contribucions van cobrantse qu' es un gust.

tancarse, com ho va fer la clerical, sols per passió sectaria, en un culpable silenci?

No, mil vegadas. La premsa liberal va fer, no tant lo que li aconsellava 'l seu interès, com lo que li dictava 'l seu deber més imperios. ¿Qué per ventura, aquí y fora de aquí, no 's donan cassos repetits y perfectament comprobats de la lascivia del clero cevantse en las criaturas que se li confian?

¿Qué aixó fa mal á la religió? Podrà ser; pero evidentment més mal li fa l' afany de tapar y encubrirlo; més mal encare l' especie de complicitat que s' estableix, tractant de perturbar la imparcialitat de la justicia, movent tota mena de recomenacions en pró del presumpt culpable; logrant que quan es á la presó se li prodiguin atencions que no 's guardan á altres detinguts innocents, fent en una paraua causa comú ab un religiós acusat de un gravíssim delicte. Aixó es lo que fa mal á la religió.

Y tot aixó es lo que ha succehit en el cas present.

Ignorém lo que pot haver actuat el jutje instructor, perque 'l sumari ha sigut secret: ignorém així mateix els motius que pogueren aconsellarli l' excarcelació del detingut. Se parla de que altres metges van cuidar de desfer el dictamen facultatiu del Sr. Trilla: se parla també de un careig tingut á la presó, entre un noi de sis anys, y el seu professor qu' ell preten que va violarlo, ab tals circumstancies que no 's va permetre que accompanyés al nen, entreament ningú ni la seva mare, ni cap individuo de la seva família. A pesar de tot, ens consta que 'l nen se sosté en las seves afirmacions de sempre, y que al sortir del careig va manifestar que 'l Pare Román li havia dit á cau d' orella: —Enrich, maco, digas que no t' hi fet res y 'm treurán d' aquí, la presó.

Si á pesar de aixó, 'l jutje va dictar l' excarcelació del acusat, no creyem qu' estiguí terminada la qüestió.

A nosaltres Pare Román ó escolapis que signesim, no 'ns satisfaría l' fet material de la llibertat surgit sols del secret de un sumari, en qual tramitació no hi ha tingut art, ni part la representació del nen, que continua sostinent la seva grave afiració. Si aquesta es infundada, faríam tot lo imaginable fins á esbrinar de hont va sortir ó qui pogué sugerirli. La inocència del Pare Román sols ens satisfaria un cop probada plenament á la llum del dia. Ab las maliciás de la opinió pública no voldriam jugarni, y molt menos quan aqueixas maliciás semblan fins ara tan justificadas com en el cas present.

Han obrat així els defensors y 'ls turiferaris del Pare Román?

No: aquí s' han aprofitat hábilment totas las circumstancies per ofegar l' assumpte. La suspensió de les garantías constitucionals s' ha empleat per evitar l' escat de l' opinió pública sedenta de justicia. Quan la mare del nen E. J. ha mostrat desitjos de formar part en la causa se li ha exigit la venia del marit, que per rahons especials, sempre respectables, està avuy impossibilitada de obtenir. De manera, que de fet, un pobre nen de sis anys, que sosté que ha sigut atropellat per un sodomita, queda completament indefens.

A un costat una criatura de sis anys: confront d'

Aprofitant el temps

ella tota la omnipotencia del clericalisme, ofegant baix un pretext futil las seves reclamacions.

¿Y es aquesta la gran victoria que ha de tapar la boca á la premsa taxtada de cleròfoba?

Senyors clericals: sapigueu qu' esteu traballant contra la vostra causa, com no hi traballaríen vostres pitjors enemichs. Feuvs càrrec que hi ha una cosa més grave que 'l delicte que s' atribueix al Pare Román, que al fi podria ser considerat un acte merament individual agé á tota responsabilitat colectiva, y aquesta cosa més grave consisteix en las trahas que 's posan á que aquesta qüestió sigui ventilada á la llum del dia.

En tant no 's ventili, proporcionant als acusadors totas las facilitats, el jutje instructor podrà dictar els autos que vulgui; pero l' opinió pública, qu' en aquesta mena de delictes, es el més respectable dels tribunals, per involucrar els seus fallos l' honra ó la deshonra, pensará lo que deu.

Y devegades un sol pensament de l' opinió fa més mal que una sentencia ferma.

Arriba un' hora que la justicia popular compleix els seus fallos. Y donant eixida á la indignació en va continguda per la iniquitat y per las cábala, quan l' hora es arribada 'ls compleix á cop calent.

P. DEL O.

¡TANT CERT!!

Si així com jo soch un burro, fos... qué diré... un advocat, verbi-gracia, y 'm donguissin avuy pera defensar el plet d' aquell escolapi del colègi de 'n Larrod, jo no acostumo á alabarme, pro, donch paraula formal, que faríá tal defensa que n' hauria de parlar la gent menos xafardera, la premsa de totas parts; el telegráfo, el fonografo, y tot lo que s' ha inventat. Tinch probas á carretadas y arguments per demostrar l' inocència del tal padre tal com sona: ja veurán.

«No es un padre! Donchs un pare fa ab els fills lo que li plau.

«Quina culpa té, pobre home, si anava... per estudiar la penetració dels cossos?

Cap: absolutament cap.

Un estudi com un altre qualsevol; per altre part, creced y multiplicaos

va dir Deu: y així es ben clar:

fassin lo favor de dirme

calculistas afamats,

vostés per 'hort multiplican,

pel darrera ó pel davant?

Ademés, un altre cosa:

vegin si vaig ó no errat.

Por el daixó entra la letra,

diu un refrà castellà.

Donchs que va té aquell saint home?

Senzillament: ferri entrar.

Q. MALLEU

BATALLADAS

ha demanat permís á l' autoritat militar pera efectuar un meeting de protesta contra els grans abusos que 's cometent en certs establiments d' enseñanza.

El general Bargés va mostrar-se propici á concedir el permís mitjançant el cumpliment de las dos condicions següents:

»1.a Que tots els discursos han de versar únicament sobre 'l tema de las millors de qu' es susceptible l' ensenyansa.

»2.a Que qualsevol extralimitació en que incorreguis l' orador deuria portar aparellada la responsabilitat de aquest y de la mesa, lo propi que si 's proferis algún crit subversiu.

Ab aquestas condicions no hi ha pas meeting possible.

Per lo que respecta á la condició primera, perque en el meeting s' hauria de tractar no de la millora de l' ensenyansa, sino dels estropics que 's cometent ab motiu de l' ensenyansa.

Y per lo que atany á la segona condició, perque bastaríen uns quants clericals, uns quants assalariats dels escolapis, pera fer recaure sobre la mesa una responsabilitat tan perillosa com injusta.

No queda, donchs, més remey que resignar-se y esperar que vinguin millors temps. Bé que sense propòsit deliberat, la monstruositat del règim es concepcional que pesa avuy sobre Barcelona, resulta protectora de la monstruosa causa dels sodomitas.

En la naturalesa cada cosa engendra las seves anàlogues.

Vels'hi aquí un párrafo del socialista Jaurés que val tant or com pesa:

«El deber estret, absolut de la República, es pasar inmediatamente en acció els seus serveys d' ensenyansa y beneficencia. Urgeix saber com la organiació laica podrá substituir á l' organiació congregacionista.

«Seria una concepció ben estreta l' imaginar que la societat civil podrà llibertarse de l' Iglesia sense elevarse á la seva vegada á un eminent ideal de humanitat. Es possible que aquesta preocupació social sembli de moment complicar el problema; però no es possible resoldre'l d' altra manera. Totas las midades de rigor serán precarias y superficiales mentre la societat civil no hagi reemplaçat per medi de institucions conformes al seu principi las institucions clericals de beneficencia y ensenyansa. La majoria se sent visiblement animada de un esperit de decisió en la lluita contra la Iglesia. Es necessari que despleguï la decisió mateixa en la lluita contra la ignorancia, la miseria y l' injusticia.»

Al correccional de Barcelona n' hi cova fa temps un de capellà, Mossén S. P. (no dirán que 'ls hi tinquén tiria, quan fins els hi suprimí el nom y l'

Aixó es l' Evangeli

apellido) sentenciad per un delict parescut al que s'atribuia al Pare Román, es á dir, per estimar massa als noys.

Aquest infelis va veure's sol, aïsat, sense influències que per ell aboguessin.

Seria curiós saber si, cas que hagués format part de una associació religiosa, hauria arribat á ser condemnat á la pena que avuy està extingint.

Un home sol es ningú. Un sol manteu no tapa tot lo que tapar poden un gran conjunt de manteus extenentse tots á l' hora.

Si tingués creences religioses arreladas, no podrà apartar del pensament la sort infasta que va cabre á les bíbliques ciutats de Sodoma y Gomorra.

Y sempre estaría ab l' ay al cor pensant: —Qui sab, qui sab si sobre la pobra Barcelona hi caurà també algún dia el foc del cel!

Edifíquense si encare no n' estan prou d' edificats.

«Fa molt temps—diu un periódich—quan era ministre de Marina en Gómez Imaz va descubrirse que l' material que s' venia com inútil en uns arsenals, el comprava una casa molt coneguda y després el venia als altres arsenals com material útil.»

Es á dir: lo que s' comprava al govern á baix preu com inservible, se venia després al govern mateix á preu de nou.

**

Y ara ve lo bò:

«El Sr. Gómez Imaz va tallar l' abús portant l' asumpto al Tribunal de lo Contenció; pero, segons se diu, el duch de Veraguas s' ha negat á cumplimentar certs tràmits, ab l' idea de tirar terra sobre l' asumpto.

Es lo qu' ell dirá: aixó es un mort; y als morts, enterrarlos!

Assegura un periódich que l' govern espanyol pensa demanar ó ha demanat ja, permís al anglès para procedir á la fortificació de una part del nostre territori.

Es á dir que per moure'ns y fer dintre de casa lo que 'ns convé, hem de demanar permís á una nació extrangera?

Ben mirat aixó es una renúncia servil de la nostra soberanía.

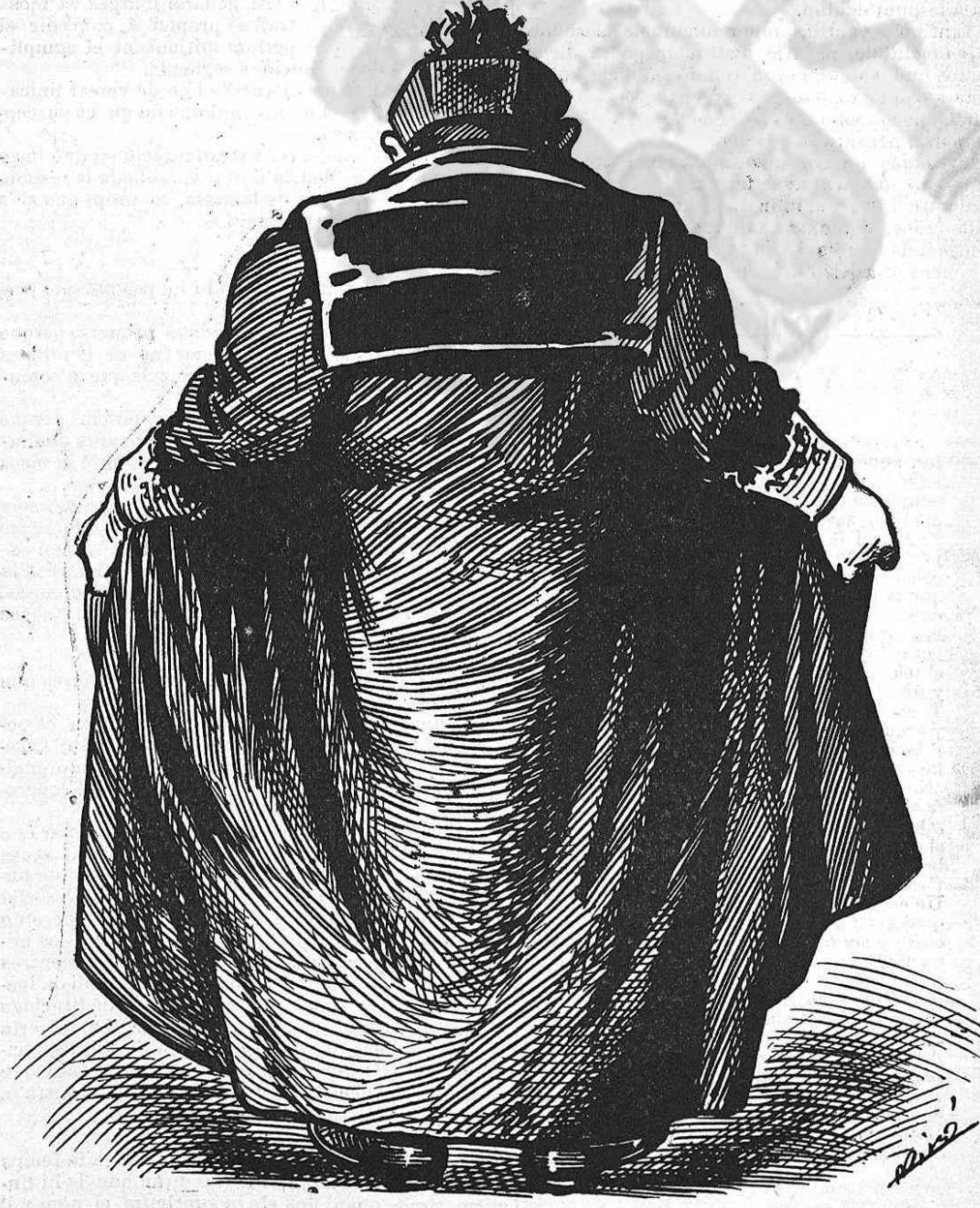
Equival senzillament á posar una llonza á la graella perque un altre se la menji.

Quina vergonya per no dir: quina traició!

Y per aixó tenim governs que 'ns costan un ull de la cara?

Fet y fet casi valdría més enviarlos á buscar á Inglaterra directament.

S' acaba d' efectuar una fornada de governadors, haventse triat el personal que millor pugui afavorir als cacichs de cada província.

¡Finis coronat opus!

El secret del sumari.

Van, no á governarlas, sino á refrendar en nom del govern las etzeigallades del caciisme.

Pero, en Moret, per assegurar el cop y poder obrar quan convengui ab entera llibertat, ha fet us de un nou sistema molt original. Será just que li concedexxin privilegi de invenció.

En efecte, nombrat un governador, l' envían á l' oficina del personal y allí l' invitán á suscriure la dimissió en blanch, fundada en motius de salut.

De aquesta manera, quan el governador no respon als caprichos de 'n Moret, aquest no te més que omplir las fetxas qu' en la dimissió han quedat en blanch, y l' governador, encare que reventi de salut se troba ab que ha dimitit per causa de malaltia.

En Moret li firma la recepta desde *La Gaceta*, y alsa hoy, á pendre 'ls ayres!

No importa que aquesta superxerà pugui ser considerada com una especie de falsificació, des de l' moment que la dimissió quan se formalisi per en Moret apareixerá firmada en una ciutat abont no haurà estat mai el paper en que anirà continguda.

No es menester filar tan prim pera fabricar el dogal ab que donar garrot á la formalitat política dels nostres governants.

Una idea.

Tota vegada que no sempre hi ha medi de probar els delictes contra natura, começos de fresch ab els noys que assisteixen á las escolas religiosas, ¿no podría pendre's una providència?

Preguntan quina?

Una de molt senzilla: el nombrament de uns metges inspectors, encarregats d' examinar diariament la part del cos de tots els escolars que de aquests atentats no surti danyada. Així hi hauria medi segur de comprobar els delictes, avants de que n' hagin desaparegut el rastre.

Aixó seria molt engorros; pero la moralitat ne sorirà altament beneficiada.

VILAFRANCA DEL PANADÉS, 15 de juliol

Resultà molt notable y sumament brillant la festa que dona ahir en son *chalet* Mr. Jacques y la seva digna companyera Mme. Sophie, en conmemoració de la presa de la Bastilla, havent-hi sigut invitats alguns entusiastas republicans vilafranquins. En ella, y als acorts de alguns himnes patriòtics, entre ells *La Marsellesa*, fraternisaren tots els concurrents, que guardaran un recort imborrable de tan hermosa veltilla.

SAMPEDOR, 16 de juliol

Després de una gran propaganda de predicots y re-parto de programas y quan esperavan arrastrar á casi tot el poble, va efectuar-se la professió dita del Sagrat Cor y resultà que no foren sino setze els que tingueren la poca latxa de donar la volta á la vila ab els esnots. Y encare s' pot ben dir que n' hi anaren una dotzena y quatre de massa.

RIUDECOLS, 13 de juliol

Lamentable es lo que de algun temps ensa está succeint en els col·legis dels dos sexes de aquesta vila; no sembla sino que algú s' empenya en que noys y noyses visquin perpetuament á les foscas. No ns podém expliar l' indiferència ab que s' ho miran els que deurian evitarlo, constantos que s' son sabedors alguns individuos del nostre ajuntament.

LLANSÀ, 13 de juliol

El teatro que van montar las hermanas se n' ha anat á ca'n Pistrats: la major part de las noyas s' han excusat de assistir als ensaigs, de por de que no s' repetí la xiulada que varen rebre. La xiulada va començar á mitj' acte primer de la funció anterior, y tanta era la gent que hi havia, que pel carrer hont se troba situat el teatre no s' hi podia passar. En realitat lo que s' va representar sigue'l Rosari de la Aurora y l' esquellotada sigue tan estrepitosa, que s' compren que ni á las empresàries, ni á la companyia 'ls hi hajen quedat gayres ganas de tornarhi.

TARRAGONA, 12 de juliol

Si es veritat lo que van dihen els carboners místichs, que, sense excepció alguna, tots els que llegim *LA CAMPANA DE GRACIA* al morir anirà directament á las calderas de 'n Pere Botero, ja cal que d' alegría fem una fitxeta al pensar que tindrem al nostre costat pera passá 'l rato á les *respectables, adorables y encantadoras* monjas del convent y colegi de l' Ensenyansa d' aquesta ciutat. Si señoress, aquestes monjas días enrera van dir á una de les seves alumnes que hi portés *LA CAMPANA*, porque tenien grans ganas de llegirla. Com després la van deixar sobre la taula de la classe, naturalment, totes las noyas van enterarse'n. Vaja, elles mateixas s' han dictat la sentència: lo qu' es del infern no se' escapan. Ja 'ns hi trobaré.

MASSANET DE CARRENYS, 14 de juliol

Volen saber á qu' es deguda la catàstrofe ocasionada pel volcán de la Martinica? Segons predica des de l' coci el diumenge passat, nostre sabi geòlech Mossén Grabat, no té altre causa sino haver la gent de la ciutat cremada, en plena setmana santa, comés l' heretgia, de vestir de capellá á un porch (ab fogonet al cap y tot), clavarlo á una creu y cremarlo. Deu en recompensa 'ls va cremar de viu en viu á tots. —No tingue por—deya á continuació 'l mossén,—que portin això aquests diariots com *LA CAMPANA*!

Donchs ja veu com ho portém. ¿Que no sab que no hi ha res quo 'ns agradi tant com poder donar compte de las estupides falorrias que s' predicen per aquestes iglesies de Deu?

IGUALADA, 16 de juliol

El passat diumenge tingue efecte en l' Ateneo igualadí de la classe obrera la representació del drama *Electra* de 'n Pérez Galdós. S' encarregá de fer la propaganda un mossén, degut a lo qual sens dupte, el teatre 's veié plé de gom á gom, y reynà tan gran entusiasme que tothom se sortíne electratis.

CABANAS, 13 de juliol

Jo mateix ho vaig presenciar: hi havia á la rectoria unas noyas gregues com safrá, y Mossén Nas se dirigí á mi, preguntantme:—Sr. metje: ¿sab algun remey per aquestes noyas? Y sense donar temps á la resposta, continuá dihen:—Jo si que 'n sé un de bò: palo santo, palo santo, molt palo santo, y 's posava una varet a certa part del cos, y donant á n' aquella cert moviment de va-y-vé, vaig comprendre desseguida la classe de pal á que volia referir-se. Si no hi havé presenciat no ho creuria. Per aquest fet y altres pel mateix istil no es extrañar que 'l bisbe de Girona s' haja vist obligat á donarli alguna fregada d' orellas. Lo mes bonich es qu' encare hi ha aquí cacichs que l' defensan. Afortunadament la opinió

va cambiant de dia en dia. Avants els cacichs eran els amos y tallavan el bacallá en el repartó dels consums, ab la particularitat de que á Mossén Nas no li imposavan ni un centí. Tampoc l' Ajuntament cuidava de que's prestessin als malats pobres els auxilis de metje y medicina que prescriu la llei. Pero tot ha canviat. Els elements liberals de la població, després d' una renyida lluita varem conseguir majoria en l' Ajuntament, y ara s' han canviat las bases del repartó dels consums, atenent á la riquesa de cada hù: doncs bé, tothom s' ha conformat ab la quota; sols els cacichs ab tot y sortirne molt més beneficiats que altres molts veïns, han alsat el crit al cel; perque ells, això sí, molta religió, molta pampinya... y música celestial. ¿Qué succeirà, si se 'ls fea pagar lo que deuen, prenen en compte la molta riquesa que, segons malas llengüas, tenen oculta?

Aquí va aquest bot per mostra; pero consti que queda encara una botondura ó una col·lecció de botonduras algunes d' elles capasses de fer sortir el colors á la cara als cutis mes encuixats.

Lectors de *LA CAMPANA*: de cacichs com els presents més mes modificats se'n troben á tots els pobles. No us fieu d' ells.—J. Ll.

MISERIA

F N Marcó tenia la passa. Al sortir de la fàbrica, cansat de traballar, arreplegà un cop d' ayre de plé a plé y tot anantsen á casa començà a estornudar. Aquella nit no pogué aclaruc l' ull, se ficà al llit sense sopar y la Madrona, la seva dona, va portarli una tassa d' agua ben bullenta pera que suhés. Y en Marcó no va suhar. Sentia un fret entre pell y os que li donava esgarriances, que 'l feya petar de dents; de tant en estornudava, y passaven las horas, y en Marcó seguia desvetllat, sentint un fret endintra, molt endintra.

A mitj' nit la Madrona va portarli una altra tassa ben bullenta y va tirarli demunt la roba d' ell y d' ella, per veure si aixís podria arrencar la suhor. Tampoc, la roba li pesava, li donava angúnia y son dolor intens li resseguia 'ls ossos.

Al matí no pogué llevarse; no tenia esma. La Madrona prengué la clau del pis y se n' anà á la fàbrica per excusarlo y de passada anà a avisar al metge, que visitava de franch á tots els operaris.

Y en Marcó s' quedà sol al pis, quiet, tancat dintre una cambra humida y fosca, fixant los ulls al sostre polsós, creuant de vigas corcadas.

A mitj' dia hi comparegué l' metje y l' trobà febrós. Tenia la passa, pero s' havia d' arnar ab cuidado, perque 'ls pulmons no eran massa forts.

Receptà dues coses: una pomada per ferli fregas al pit y una medicina de la que n' havia de pendre una cullarada cada mitj' hora.

La Madrona l' escoltava ab veritable devoció, y ab tota ingenuitat va dirli:

—Y si en lloc de cada mitj' hora fos cada hora?

—Per qué? —va dirli l' metje.

—Perque nosaltres no tenim rellotje y 'n guihém ab el de la fàbrica, y com no més toca cada hora... —sab una servidora no ho coneixerà... —

Y l' metje, deixantla ab la paraula á la boca se n' anà dient ab ayre autoritari y pretenció:

—S' ha de fer lo que jo mano.

La Madrona passà 'ls ulls per damunt de las receptas, d' esma, creguda de trobar consol en aquelles paraules qu' ella no podia arribar á comprender.

**

De moment no hi va anar á ca l' apotecari. Esperava veure si l' Marcó tombava per bé, y en Marcó anava decayent, ensopintse; ni tenia esma per queixar-se.

Ella ja hi haguera anat totseguit á buscar las medicinas, pero las medicinas valíen diners y ells no n' tenían.

De la senmanada d' en Marcó ab prou feynas ne podian menjar, y ella, d' ensa que s' va morir la sevanya Balbina, á quina casa anava á fer dissipate, no guanyava res. Allò que se 'n diu res, ni una malla.

Las feynas de las donas estaven tant per terra!

Pero veyst qu' en Marcó no avansava, al contrari, que á cada moment anava empitjorant, agafà una ampolla y se n' anà ab las dues receptas á ca l' apotecari. Aquest va dirli, després de llegir las receptas, que la pomada y la medicina li costarían set rals.

—Set rals? —va repetir la Madrona, afegeint tot seguit contrariada: —Y la medicina sola, sense la pomada, quant costarà?

—Tres rals, —respongué l' apotecari.

Tampoch podia ser, no hi arribava, ¡no més tenia trenta cinch céntims!...

El pudor de la miseria no li deixá explicar lo que li passava; no gosá á dirlo que no més tenia trenta cinch céntims. En el seu rostre prou s' hi llegia tot un procés de miseria que al arribar al epílech la feya enrogir de vergonya. Y ab veu apagada, indecisa, va dir tot anantsen.

—Be, li deixo la ampolla y fassim la medicina. La pomada no, no cal: la medicina... la medicina, ja vindré á buscarla... —Y l' apotecari, posantse las ulleras, llegí la recepta, va copiarla al llibre y comensá á destapar ampollas y á fer barrejas.

• • •

Al arribar á casa, la Madrona va trobar al Marcó que tenia panteig y que al véurela sense cap remey no deya res; ho comprenia tot.

Ella comensá frissonosa á regir calaixos. No trobava res per empenyar; sols hi havia l' matalás del llit d' en Marcó, y no gosá á tréureli. Y en Marcó tossia, tossia y s' ofegava.

La Madrona va sortir de casa sense saber lo que s' feya, ab una angúnia que li rosegava l' ànima, dirigitse á ca l' apotecari. Y aixís que hi arribava, las camas li flauejaren. Comensá á tremolar y tornà endarrera avergonyida. Al arribar á casa seva, al obrir la porta del pis, va rebre una alenada freda, una alenada de cementiri. Oridá á n' en Marcó esporrigida, y en Marcó ja no hi era; 'ls seus llavis diuixavan una ganyota horrible, '

que li sortían del cap, amenassadors. Havía mort maleint al mon y l' mar de miseria que l' ofegava.....

Al cap de poch días l' apotecari va adonar-se de que la medicina encare era damunt del taulell y ningú havia anat a recullir-la, y, parlant ab el seu dependent, va preguntar-li si sabia ahont s' estava aquella dona que la havia feta fer, pera enviar-la; perque, es lo que deya ell tot fregantse ab el moca-dor las ulleras d' or:

—Fos un específich podríam guardar-lo. Pero això... també ho tindrem de llençar....

JASCINTO CAPELLA

EL MATRIMONI

La senyora societat té l' afició divertida de fer tot lo de la vida ab necia solemnitat.

Fa 'ls enterros ab bullanga, de un bateig ne fa una orgia y lo mes senzill cambia en ruidosa moixiganga; y lo mes individual y mes intim que's coneix, el casori, el converteix en espectacle teatral, quan lo serio y decorós fora, en cassos com aquests, deixar els nuvis solets que s' arreglessin tots dos.

Pro jells disrecio! Qu' es cas! tot vol ferho ab aparato y ficarhi en tot el mas que per desgracia... ni es xato.

Y aixís veýen per 'quests mons que quan se casan dos sérs els passeja pels carrers entre rengles de miróns com qui 'ls passa per baquetas, rebent dels mes perdularis escabrosos comentaris y bromas no sempre netas. Van á la iglesia, y allí s' hi abocan igual que feras moltes viudas y solteras que van á veure... y gràti, y com bonas fillas d' Eva ab grosseria ó politica... fan una envejosa critica dihenthi cada hú la seva: la una:—¡Qué será felissa! l' altra:—¡Las joyas son falsas! aquesta:—¡Durá las calzas! aquella:—Rebrá pallissa! tal:—Uy, no es pas gayre guapa! qual:—¡Sembia molt gata maula!

Y no 'pert ni una paraula ni cap defecte s' escapa; mentre en lo mes recullit del cervell de aquella gent hi cova aquest pensament: Aquests dos... aquesta nit... Pensament que baixa al llabi traduhit en rialleta ironica, exacta com una crònica y cohenta com un agravi; pensament que ab sos esfus el matrimoni rodeja de una atmòsfera d' enveja tan carnal, que ofega als nuvis, puig fins quan el llas estret el mossén sol benehir, allò per la gent vol dir: ¡apa, noys, tiren al dret!

Y la Societat en lloch de evitar això amb prudència ab grossera impertinència mes llenya afgeix al foch, vestint la nuvia de blanch; trajo que ab tot y ser mut sembla que a tots digui franch: ¡La veieu?... demà... ieu-cut!

Y la gent se 'ls mira y riu, i y qui sab molts donzellars quins pensaments fan entre elles sentint lo que 'l trajo diu! Y tothom els mortifica ab capa de fer tabola, fent cada broma que arbola y cada xiste que pica.

¡Y això aplauideix y ho fomenta la familiar! Fins la mare de la nuvia, hi riu encare y 's mostra alegra y contenta!

¡Oh! la familia es tan boba que apura tot el programa, fins que deixan á la dama á las portes de l' arco, y encare á molts convidats els causarà indignació, que pel ff de la funció, no 's venguin localitats!

Ve'l últim acte... Deixém que 'ls pobres nuvis se xalín y que 'l seu amor exhalin del modo que 'ns figurém, que després de haverme pres per riota de tarambanas, jo no tindrà pas ganas de fer l' amor, ni de res; perque l' amor, que no pot sufrir un sol testimoni, i'ves, després que 'l matrimoni l' ha tractat com un ninot, si 'deu quedar d' arrupit, en el fons mes fons del cor! ¡Quan l' amor, d' sisò no mor es que no mort l' esperit!

Si quant mes se considera, mes se veu quant destina la Societat que combina una comèdia grollera, per verificar un acte tot ell pudor y tendresa, lligant la naturalesa á las sequedats de un pacte! ¿En decorós, es humà que del foch que á dos inflama se 'n engiponen un programma que fastich y pena fa? Dirlors:—¡Ah, vos estimau! Donchs, ojo a no proposarse; vosaveniu á la farsa que jo fassí! Us casareu.

Y á fer comèdia els condemnats y á contindre la passió, fins que ve 'l dia solemne de celebrar la funció.

Programa: Iglesia á las nou, tech á l' hora senyalada, ballaruga á la vesprada, á las tres al llit y... prou.

Digueume, ¿qu' és mes decent, el que 'l foch d' amor l' arrastrà y fa qualsevol desastre sense pensar en la gent, ó el que ab tota la patxorra tanca el cor ab pany y clau y liure no 'l deixa corre fins que la gent li diu:—¡Au!

Si això es amor [malehit siga!] Si això es moral [me fa fastich] iy es la Societat un castich quan á tal farsi ens obliga!

[Ja poden aná al dimoni ab la santedat, qu' espanta, la moral, el matrimoni, y l' ànima que 's aguenta!]

METAMÓRFOSIS

EL GERMÀ DEL REY

A trossos vestit, despullats els peus camina á las palpas buscant un mossoet ab que apaygarne la fam que pateix. Semblan dues moras els seus dos ullots, per lo que brillejan estrelles del cel. Fill de la desgracia nasqué en un burdell, desviat, sense esma abandonat creix. ¿Qué d' extrany tindrà que al ser gran caygués en l' abim sens fondo que al home envileix? Si hi cau, pobla víctima, la severa llei sabrà castigarlo com a un delinqüent.

Un dia l' vaig veure que, mitj somrient, almoyna buscava com sempre, solet. Tal volta sarcàstich, tal volta innocent, deya als que n' hi feyan: —¡Soch germà del rey!

J. COSTA POMÉS

Un capítol del Evangelio

(ARREGLAT PER UN PARE ESCOLAPI)

LXIX

Ensenya 'l Senyor, que l' humilitat es la clau pera entrar en el regne del Cel. Explica 'l gran mal qu' es y quin càstic més gros mereix el pecat d' escàndol. Proposa la paròbola del P. Escolapi que, després d' escarrassar-se inculcant tota mena de sabidurias als noys petits, se veu vilment calumniat per la premsa libertaria. Demostra hont es la justa veritat y la veradera justícia; y dona remeys de gran eficacia contra la impietat.

1.—Y després d' un grapat d' horas de caminar, Jesús va detenirse en el pich més alt de la més alta montanya.

2.—Al cap de poch s' hi aproparen el deixebles dient: ¿Quin serà l' més digne d' entrar en el regnat del Cel?

3.—Y cridant Jesús á un nèn petitet, va posarlo al mitj de tothom.

4.—Y digué: En veritat vos dich que si no us tornéu y no fereu com els noys petits, no entrareu en el regne celestial.

5.—Y el que tinga al seu cuidado á un noi en nom meu, á mi m' tindrà.

6.—Y al qu' escandalitzi á un d' aquests infants, qu' en mi creuen, millor li serà que li penjin una roda de molí al coll y l' tirin al fons del mar mes profund.

7.—Ay, del mon, pels seus escàndolis! Perque natural y necessari es que vingan y n' hi hajin: mes Jay del que promouït l' escàndol!

8.—Y com que la gent tenint ulls no hi veu, y tiene orelles no hi sent, vaig á parlarli per medi de la paròbola.

9.—Vosaltres, donchs, escolteu bé la paròbola del escàndol.

10.—Hi havia un escolapi á qui li deyan Pare Romansos.

11.—Se dedicava á inculcar als noys las millors ensenyansas.

12.—Perque 'l Pare Romansos era un sacerdot cult y ademés inmaculat.

13.—Pero esdevingué que 'l diable volguentes apoderar de la seva ànima, va bescantarlo calumiosament.

14.—Deya que 'l Pare Romansos ensenyava coses lletjals als noys.

15.—Y que, ademés, els esperitava, ficantlos hi del dimoni dins dels seus tendres cosos.

16.—Y els heretjes publicans, llibertaris qu' es-tavan inspirats pel diable, feyan corre la bola del nen esperit.

17.—Igual els diluvians demagogos, que cartejan s' havien ab Satanás, que també feyan rodolar la bola del nen esperit.

18.—Lo mateix els liberals forasters, sense creencias ni respectes; també empenyfan la bola del nen esperit.

19.—Y els toca-campanas menjapellans, que rebien instruccions del infern, hi ajudavan igualment á engroixir la bola del nen esperit.

20.—De tal modo van ferla corre y tan falsa de-gué ser la calumiosa denuncia, que 'l Pare Romansos va ser portat á l' ombrà, ab el conqueré de no poder parlar ab ninguna persona decent.

21.—Els heretjes fundavan els seus atacs en la

Crit general

—¡¡¡Aparteu las criatures!!!

certificació d' un metje que havia vist el noi esperit?

22.—Pero aquest doctor devia ser també un herejete molt gros, y ademés un ilús y un ignorant.

23.—Perque, jo vos dich en veritat y per la veritat: ¿Cóm podia saber si per allí hi havia passat cap dimoni?

24.—Si ell, el doctor publicitari hagués sigut al gun cop esperitat, llavoras podia dir en veritat: Aquest cos de tendre criatura ha sigut esperitat.

25.—Y en veritat vos dich també que 'ls heretjes publicans volian justificar las sevas calumnias en las paraules del tendre infant esperitat, que si es-peritat era, no ho va ser pas per dimoni sino per altre mena d' esperit.

26.—Per això, si algun cop jo vos he dit: De la bo-ca dels nens petits es d' hont ne surt sempre la veritat y l' alabanza perfecta: Si algun cop vos ho he dit ai-xó, no sabia io que 'm deya y me'n desdich.

27.—Lo que si vos repetesches y no 'm cansaré de repetirvos es que: al qu' escandalitzi á un d' aquests nens petits, qu' en mi creuen, millor li serà que li penjin una roda de molí al coll y l' tirin al fons del mar mes profund.

28.—Y jo vos dich, en veritat,—afegi Jesús—que 'ls úniques qu' escandalitzaren al noi de la paròbola van ser els publicans y llibertaris.

29.—Perque si no hagués sigut per ells quiscon hauria callat prudentment y ningú n' hauria hagut esment. Y donchs d' aquí esdevingué l' escàndol: de la púria.

30.—Prudents van ésser, y mes que prudents, prudentissims els que portaven las notícies á la llar de las modestas famílies.

31.—Piadosos van ésser, y mes que piadosos, piadosissims els noticiers de l' aristocracia.

32.—Rahonats van mostrarse, y mes que rahonats rahonadissims els morigerats hereus de casa l' Avi.

33.—Virtuosa y creyent, en fi, 's mostrà tota la gent de bé, que aixecant la veu y lluhint el sagell d' honradesa va honrar la Santa Mare Iglesia, la que 'ls n' estarà eternament agraciada per tan piados example.

34.—A ells y sols á ells se degué la llibertat del Pare Romansos qui, al cap d' unas horas va eixir del estaro plé de santa unció y resignat, empero, mes trempat que un pésol.

35.—Y això va demostrarre y proclamarre que 'l Pare Romansos era 'l varó mes sant y mes virtuós, ademés de ser el mes fervorós devot del cult de Sant Josep de Calasanç.

36.—Y continuá Jesús: Penseu y en veritat vos ho dich que tot quant hauve fet o fareu á un d' aquests nens petits, á mi m' ho hauve fet o fareu.

37.—Y si la vostra mā, ó el vostre peu ó un membre qualsevol vos escandalitza, talleuvelosel'; que val mes no tenir mā, ni peu, ni membre, antes que tenirne y anar al infern.

38.—Siga l' antorxa del vostre cos, el vostre propi ull; que el vostre ull siga senzill, y tot el vostre cos se-rà lluminós.

39.—Mes no badeu ni us adormiu, que si 'l pare de família sapigués que hi ha d' anar el lladre, vellaria sens dupte y no deixaría que li minessin la casa.

40.—Y tot seguit afegi Jesús: Serps verinosas, rassa de vibrors! ¡Cóm ho fareu per escaparlos del judici de la Gehennar!

41.—Y sentint això, tota la gent se maravellava de sa doctrina.

Pel traslado

JOAQUIM AYMAMI

(Ab permis de Sant Mateu).

L' alegria dels perdigots

—¡Viscal ¡Ja 'l tenim á dins!

¡RESPIRÉM!

En Sagasta es... á tal puesto
á reposa una mesada:
en Moret y sa maleta
han marxat... cap á tal banda;
el comte de Romanones
es á Torredonfabara
cridat per las forsas vivas
pera inaugurar una fàbrica
de llibretas, cartipassos,
llapideras y píssarras;
en Weyler s' ha tret el traço
y se n' va vestit d' estrassa
á Sant Quintí de Mediona
á regatejar patatas;
sols per escampar la boyra
alguns dels ministres marxa;
y un altre se 'n va ab la corte
perque li toca de tanda.

En pes tot el ministeri
se 'n va á jeure ó á banyarse
deixant en pau las carteras
pero no en pau las butxacas
perque 'ls gastos d' aná á corre
es el pobre Jan qui 'ls paga.

Al darrera dels ministres
se 'n van las altres mil plagues,
directors, subsecretaries,
y empleats de classe... llarga.

Podrà això costarons quartos,
pagarem la festa cara,
prò jo de tot cor m' alegra
de que vajin á pendre aygues
ó vents ó... tot lo que vulguin
tota aquesta farmallà
que diu que per naltres vetlla
y de governarnos s' alaba.

Mentrejeguin y reposin
podrem respirá ab confiansa
ben segurs de no ser víctimas
d' aquelles etzgalladas
que fan, desde el primé al últim,
els ministres quan traballan.

JEPH DE JESPUS

TRABALLANT PER L' ÀNIMA

REBUDA la Cecilia Aznar á Madrid, pareix que una de les primeras coses que va demanar va ser un capellá per confessar.

Apart de lo molt que aixó honra á l' iglesia, era d' esperar. Existent una religió que ab una senzilla ensabonada en el confessionari deixa l' ànima completamente neta de culpas ¿qué té de particular que las pobres Ceciliás, que segurament deuen tenir un' ànima basant confosa, reclamén els seus serveys, enteradas de la eficacia d' aquest sabó?

Ja ho diu el Tenorio:

*Si un punto de contrición
da á un alma la salvación,
passejo la planxa pel cap del meu amo, corro á confessarme d' aquest deslis, y com si no hagués passat res.*

*— Mea culpa, mea culpa...
— Ego te absollo...
Y ja tením l' ànima, per Cecilia que sigui sa messressa, més neta que una patena.*

No hi pogut averiguar si l' heroina del carrer de Fuencarral s' ha confessat ó no, ni, dat que ho ha gués fet, seria empresa fácil sapiguer ab exacti tot lo que ha dit, tenint en compte l' secret ab que aquestas coses solen portar-se.

Pero siga com vulga, jo m' imagino perfectament l' escena.

¿Volen que 'ls la expliqui?
Allá va.

**

La fulana s' ajonolla davant del confessor y comensa á desembutxacar.

— Ja sab quí soch jo?
— Prou! — contesta l' reverendo. — Hi vist el seu retrato en vintitres diaris y set últimes horas.

— Soch la Cecilia Aznar.

— ¿No se 'n dona pena de dirlo?

— Per forsa ho haig de dir! Vaig probar de posarme Josefa Sánchez, y no m' ha servit de res absolutament. Al contrari: ara hi sapiguer que aixó d' ocultar el nom encare s' considera una circumstancia agravant.

— Cóm se 'n deu arrepentir del seu crimen!
— Bastant. Sobre tot, desde que m' han agafat.

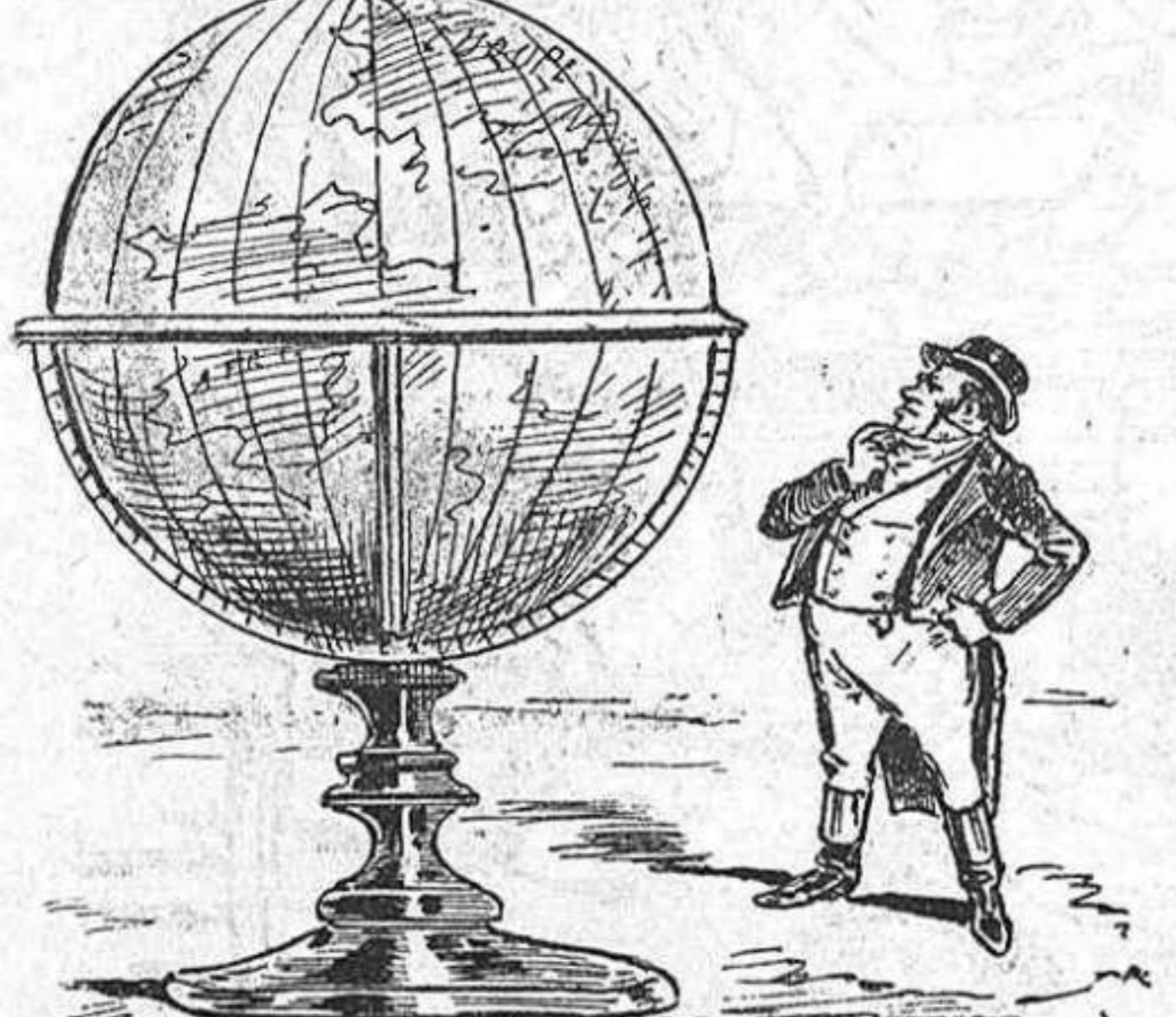
Mentre era á Puigcerdà, apenas me 'n recordava.

— Y li remordeix forsa la conciencia?

— Remordirmé?... ¿No es pas un' agravant aixó també?

— El tribunal de la penitència no es el tribunal

LA CARICATURA AL EXTRANGER

— Ara que ja hi acabat ab els boers dà qui podrà anar á buscar bronquina?

(De *Le Charivari*, de París.)

dels homes. Aquí, com més confessi millor li anirà.
— Lo mateix que 'm deya 'l civil.
— ¿Per què va matarlo al pobre senyor Pastor?
— No diu vosté que ha llegit vintitres diaris? Allí ho explican tot per pessas menudas.

— Cóm es que s' ha fer a la planxa?
— Ara sí que m' agrada!... Si no tenis res més!

— El seu delicte es gros; pero ho es molt més en-

care per las circumstancies en que va realisar-lo. Tal vegada vosté serà responsable de la perdició de l' ànima del difunt.

— Altot! L' ànima no vaig tocarli: el cap, res més que l' cap.

— Es que 'l pobre, al morir, probablement no es-

tava en estat de gracia.

— Me sembla que no: n' era molt poch de graciós.

— Me refereixo al estat del seu esperit. ¿Sab si si

havia confessat? ¿Sab si havia combregat?

— Francament, d' això no van parlarne.

— Donchs aquí està lo més enorme del seu crim.

Matar á un home sempre es pecat, pero matarlo ab la conciència bruta, es un pecat mil voltas més gros.

Un' altre vegada...

— Es veritat: un' altre vegada que m' trobés en un cas així, avisarà al interessat y li dirà: — Li parti-

cipio que vaig á ferli això y això. Per lo tant, prepa-

ris la conciència, que jo no vull més responsabilitats

que las que saltan á la vista.

— No sé si parla en serio ó en bromà, pero sàpiga que obrant així no farà més que cumplir ab el seu deber. L' ànima, sobre tot, l' ànima...

— ¡Ay, pare, quan jo penso ab la meva!

— No s' espanti. Deu es molt misericordiós.

— Molt? Mirí que una servidora... Digui la veritat: ¿li sembla si podré salvarme?

— Si s' arrepenteix sinceramente, sí.

— Pues... m' arrepenteixo sinceramente.

— Així m' agrada!

— ¿Y ara ja no m' farán res?

— ¿Quí?

— Els jutjes, els agutjils... tot' aquesta gent que aquests dies no fan més que marejarme ab pre-

guntas...

— ¡Ah! Jo represento la justicia del cel: en la de la terra no hi tinch intervenció.

— Guapol! De manera que, á pesar del meu arre-

pentiment, es molt possible que l' tribunal m' jugui una mala passada...

— S' ha d' expiar el delicte. Pero en lo que toca al cel...

— ¿Hi aniré?

— ¡Arrepenteixis!

— Ja ho estich, pare, ja ho estich!

— Donchs, un dia ó altre, hi anirà: jo li asseguro.

— Pero ¿com me coneixerán quan m' hi presenti?

— Fassi una cosa: pera identificar la seva perso-

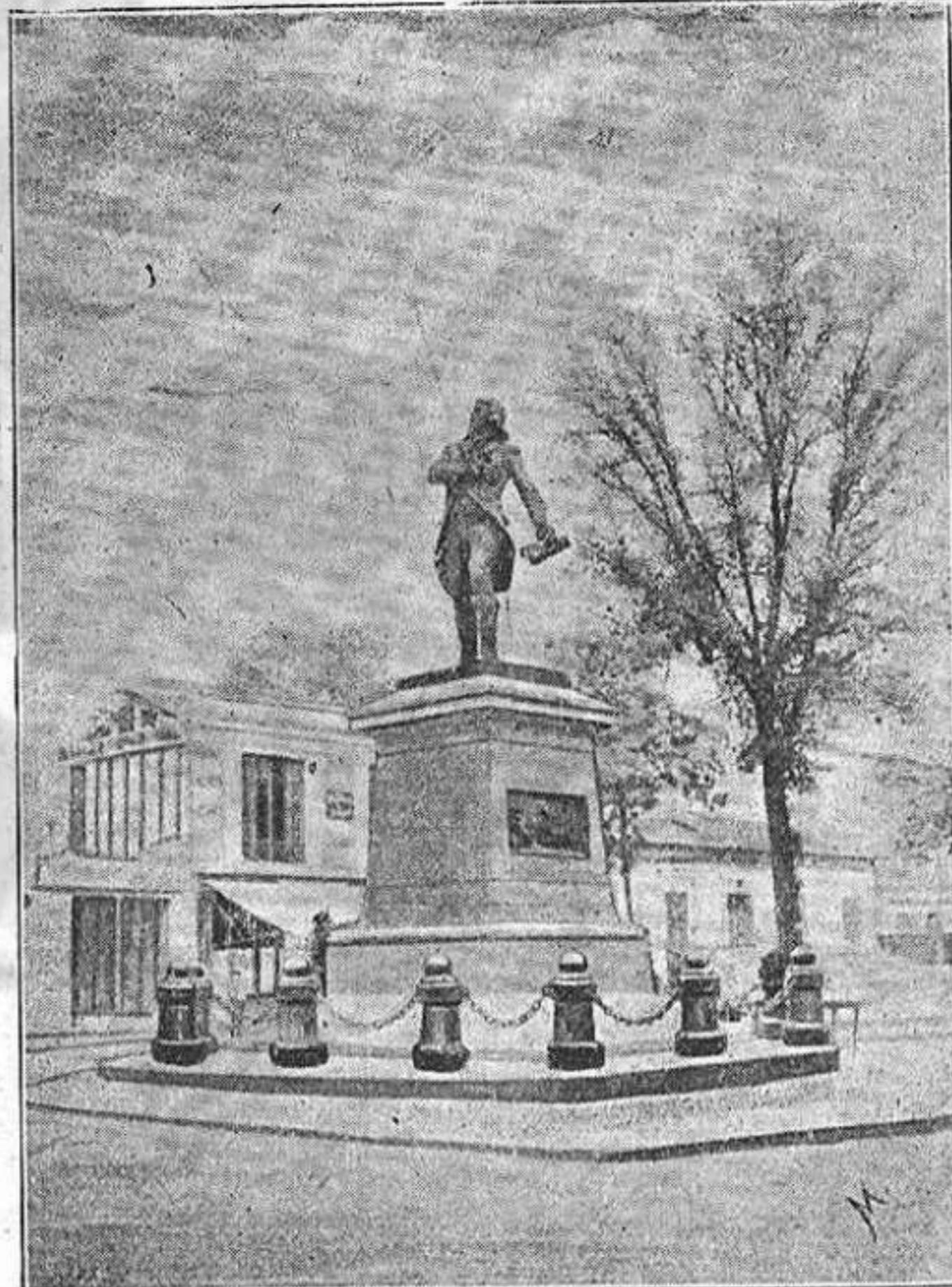
na, empórtissen la planxa.

A. MARCH

EN HONOR DE ROUGET DE L' ISLE

REL diumenge 6 del actual va ser inaugurat á Choisy-le-Roi, el monument funerari de Rouget de l' Isle, l' inmortal autor de *La Marsellesa*.

En aquella població va morir l' any 1836, y Choisy-le-Roi te com un honor el guardar las despulles del insigne poeta y músich, que dotà á la Revolució francesa de un himne inmortal. Ja á

Estàtua de Rouget de l' Isle, aixecada á l' avinguda de París.

l' any 82 li havia erigit una hermosa estàtua obra del escultor Steiner, collocada sobre un sòcul de granit de Lorena, que fou ofert per aquesta província perduda. Pero no n' hi havia prou: era precis ademés donar als seus restos venerables un mausoleu, ahont pogués dormir son últim só ab tranquilitat suprema y això es lo que ha fet aquell municipi republicà, ab la deguda pompa patriòtica.

Coneguda es la vida del autor de *La Marsellesa*. Fill de Montaigut, prop de Lous-le-Sauvain, ahont nasqué'l 10 de maig de 1760, sa família, malgrat les notables disposicions per l' art poètic y musical el dedicà á la milícia. Al abril de 1792, sent senyill capitán segon, y trobantse de guarnició á Strasbourg, compongué en pocas horas de inspiració soberana la lletra y la música del famós himne. Segons sembla ho feu pera complaire á las fillas del arcalde de aquella ciutat. L' himne era valent, respondia á la bullida de la revolució y 's feu popular ab ràpidés. No avansà molt en sa carrera militar Rouget de l' Isle; pero á la seva obra y al entusiasme que despertà entre 'ls soldats de la Repùblica 's deuenen no pocas de las victorias qu' esmalten aquella assombrosa epopeya.

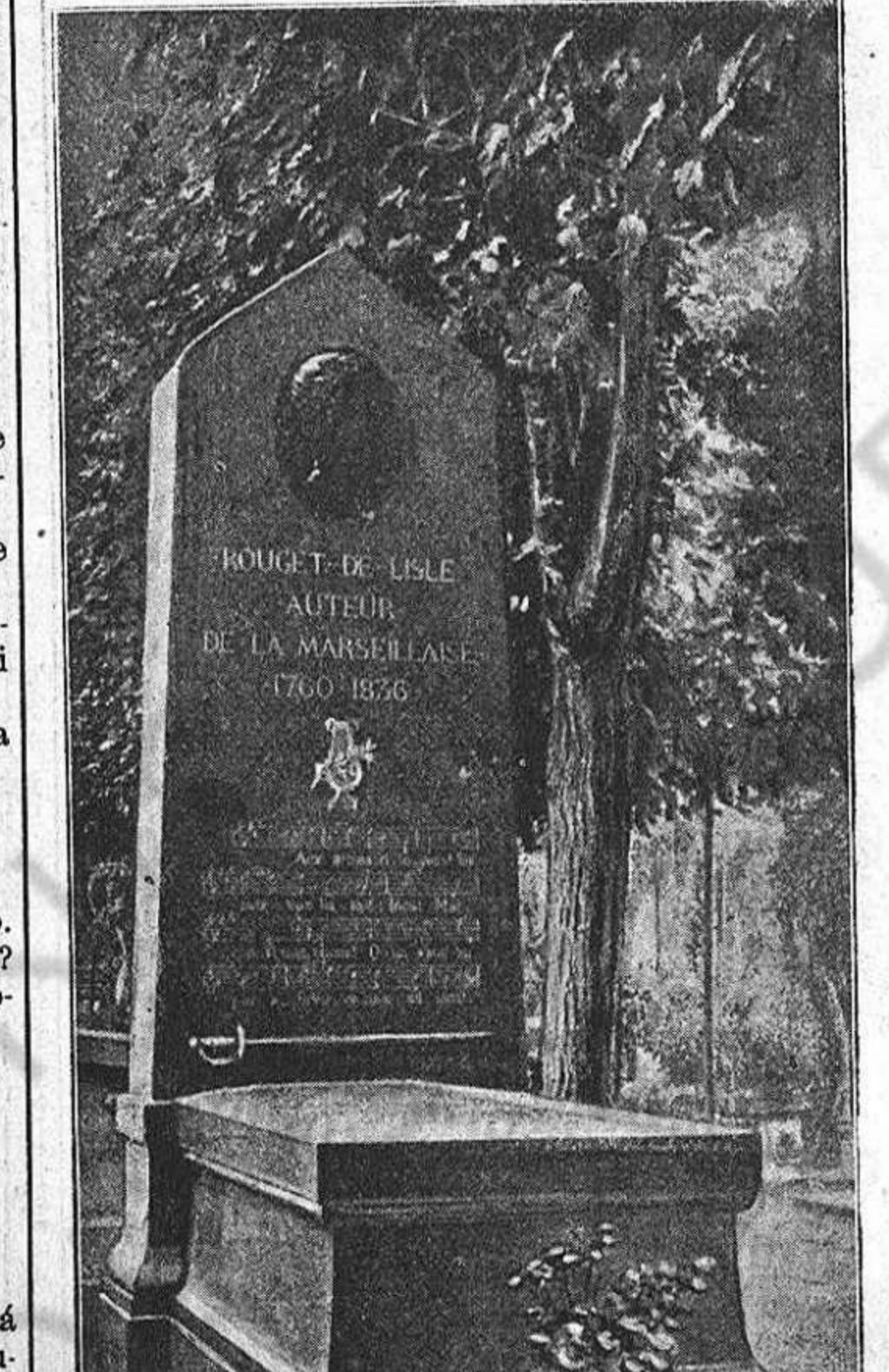
Durant l' imperi y més encare durant la restaura-

ción, Rouget de l' Isle se veié condemnat á viure penosament, havent arribat á coneixer fins els horrors de la miseria. Per fí al any 80, al pujar al trono Lluís Felip, aquest monarca elevat per una revolució messocràtica, li concedí una creu y una pensió anual de 1,500 franchs, satisfeta del seu peculi par-

La caixa que guarda las cendras del autor de *La Marsellesa*.

ticular. El popular cansoner Béranger, que moltes vegades li havia proporcionat vestits ab que cubria la seva nuessa, logrà que 'ls ministres del Interior y de Comers, li concedissin cada hu 1,000 franchs de pensió. Y ab aquest modest passament se retirà á Choisy-le-Roi, ahont el sorprengué la mort als cinquants anys de disfrutarla.

La nova tomba de Rouget de l' Isle.

Enterrat provisionalment en la sepultura del general Blin se li donà sepultura propia l' any 48, pera ser de nou trasladat á un pobre sepulcre de pessíssimes condicions, dintre de un sarcòfag del qual ne doném una reproducció.

Per fí l' arcalde Mr. Rondy ha lograt construirli un sepulcre més digno fet de pedra de Vire y capás de desafiar les injurias del temps. L' estela ó capítula de metres 3 x 2, ostenta'l medalló del poeta esculpit per David d' Angers, una lira lloredada, la tonada del himne nacional y una espasa. El monument ha sigut projectat per Mr. Bonenfant, arquitecte communal.

Be's mereixía aquest tribut l' autor de un himne que no pertany sols á la Fransa, sino á tots els pobles que han adoptat com a llei de vida 'ls grans principis de la Revolució francesa.

J.

ELS QUE BADAN

¡Qué tontos, pero qué tontos
son els pobles clericals!
Tant salero, tanta astucia
que 'ls hi volen suposar,
y se 'ls presenta un assumpte
en el qual sólo allargant
la mà poden fer un negocí
dels més hermosos que hi ha,
y en compte de realisar-lo
se deixan atropellar
y quedan als ulls dels públics
més malparats que un fregall.

Me refereixo al embrollo

del famós *padre Román*.
¿Quí 'ls feya als senyors beatos
negà un fet que aquí y allá
ha succehit mil vegadas,
y que la gent s' ha empenyat
en quí es cert com l' Evangelí?
¿Per què havien d' apelar
al recurs ignocentíssim
dels dictámens periclaus,
en els quals ja no hi ha cándit
que hi creguí sinó en el cas
que li convinguí molt créurehi?
¿Cóm no vejan que, esbombarat
el succés ab aquell luxo
de pintorescos detalls,
era operació difícil
fer torná 'l carro endretat
y donà á entendre al gros públic,
tan propens á pensar mal

de las personas sagradas,
que alló no havia passat?

Lo bonich, lo hábil, lo práctich
hauríá estat, nó negar,
sinó al contrari, quadrarse,
alsar fierament el cap
y declarar que la cosa
era en efecte real;
pero — aquí de la inventiva! —
que l' autor desenfrenat
del reprobable atropello
no era cap *padre Román*
ni cap membre de la colla
del insigne Calasanç.
— ¿Y donchs, qui ha sigut? A veure,
els hauríen preguntat.
Yells flàvors, ab molta flama,
podíen explicá 'l cas
en la verosímil forma
que ara á referirlos vaig.

— Fa cosa de quinze días —
havien de dir — va entrar
al nostre colègi un *padre*
que, si hem de ser del tot franchs,
ni menos el coneixiam.
El varem encarrigar
d' un parell d' assignaturas
de la secció elemental,
y creguts qu' era un bon home,
ja no 'ns en varem cuidar,
deixant-lo que dèss las classes
ab santa tranquilitat.
De prompte una tarda 'ns crida
un deixible, y de pés á pa
ens explica la catàstrofe
que tothom de sobra sab.
— Es impossible! — li deyam.
— Pues, si senyors, es vritat!
— Davant d' ell 'ho sostindràs?
— Sempre que vulguin.

— Veyám.

Entrém ab ell á la classe,
cridém al *padre*, y al 'ns
á formular les preguntes
qu' eran pertinents... *Sant March!*
Santa Creu!... Mirém bé al home
que tentava al davant,
y saben quí era?... *Horrorífisne!*
Era en Lerroux!... El malvat,
per perjudicar l' escola
y fer mal als capellans,
s' havia flingit dels nostres,
y ab la sofàna amparat
havia perpetrat l' acte
tan vil y antinatural
que tota la gent honesta,
com es just, ha reprobat.
— *Es clà!* Anavam á empaytarlo,
pero 'l murí, fent un salt,
va dirigir-se á la porta
y *volaverunt...* (Qui sab
á horas d' arà ja hont deu esse!)
— Potsé á Madrid predicant!
— Potsé jugant á la brisca!
— Potsé en un antro infernal
meditant un' altra hassanya
com la que aquí ha dut á cap!...»

— ¡Eh! ¡Qué tal! ¿Volen sortida
més hermosa y magistral?
¿Han vist en la vida un *guiebro*
ab més destresa donat?

Arreglancho d' aquest modo,
els dignissims clericals
desvanixfan l' atmòsfera
que aquest *lio* els ha creat,
enfonçaven sota terra
á la premsa radical,
á n' en Lerroux el deixavan
completament reventat

Un cigró negre crida l' atenció perque en cada sach apenes se'n hi troba un.

Pero avuy, de creus—es un fet públich—qui no'n té es porque no'n vol. Un dia perque han pujat els fusionistas y volen obsequiar als seus ab poch gaso, un altre perque s'han enfilat els conservadors y consideran que també 'ls seus mereixen una recompensa que no costí gayre, s'ha fet de les creus tal us y tal abús, que sense exageració pot dirse que no hi ha avuy levita, jaqué ni americana que no llueixi més condecoracions que botons.

Els cigróns negres del sach s'han multiplicat de tal modo, qu'hem arribat ja a considerar com una raresa el trobar-hi un de blanch.

Ab molta rahó ho deya una vegada un polítich que's feu célebre al quedarse a honesta distància de la monarquia:

—Veig per tot arreu tanta y tanta gent carregada de condecoracions, que crech que avuy lo serio, lo verdaderament distingit, es no tenirne cap.

Pero hay más, señores, hay más. Si ridícula y arlequinesca es la forma com se reparteixen las creus nacionals entre la gent que 'n podríam dir de casa, mil vegadas més ho resulta el canvi que d'elles sol fere entre las nacions que's diuen amigas.

Exemple—y aquí es ahont volfa venir a parar lo que acaba de succehir ab la vinguda a Espanya d'un príncep japonés, portador d'un biombo y va ris regalos per una coneuguda familia que avuy estiuheja a Miramar.

Arriba el senyor Komatsu—axí s'anomena l'audit príncep—á San Sebastián, y cumplerts els encarréchs oficials que 'l seu soberà s'havia dignat donarli, té ab el nostre ministre d'Estat l'obligada entrevista.

Naturalment, el duch d' Almodóvar va preguntar-li per la salut del Mikado, per l'estat dels negocis al Japó y pel aspecte de les cultilles.

—Gracias al Sol—respongué en Komatsu—aném tirant... y baldant a contribucions al nostre poble.

—Es mansa aquella gent?

No tant com la d'aquí, pero de totes maneras se deixa pelar ab bastanta paciencia.—

Agotat aquest tema de conversació, el duch considerà arribat el moment de fer l'home, y obrint la gran caixa de las condecoracions, la presentà al príncep.

—Aquí teniu la parada—va dirli.—Trieu y remeneu, y quedeuvs d'aquestas penjarellas la que més goig us fassi.

—¡Y arà!—exclamà'l senyor Komatsu, fent quatre posturases.—Per què us heu desdinerat d'aquest modo?... No vull que per mi feu disbauxas.

—Es una costüm—digué l'elegant duch, colocant al pit del japonés no sé quina placa.—A totes las personas d'una mica de representació els ne donén una. Y en proba d'això—va anyadir, comensant a treure de la caixa creus y més creus,—¿quants son els individuus que venen ab vos?

—Vinticinch.

—Pues aquí teniu vinticinch condecoracions: una per cada hu.—

Y mentres el príncep, encantat de tanta esplendides, reculí la creus, el ministre d'Estat li dignà ab molta finura:

—Ara espero que 'ns entregareu las vostras.

—¿Quinás?

—Las condecoracions del Japó que indubtablement devien haver portat per nosaltres.

El príncep, qu'habitualment està groch, va tornar-se vert.

—Heu de dispensarme, duch, pero confesso que no hi he pensat.

—¿Quina desgracia!

—No us alarmeu, que no hem perdut res. Doneu-me una llista de las personas que siguin del vostre agrado, y tan bon punt arribi á Tokio, us envío las corresponents creus ab el primer vapor.

El duch d' Almodóvar, encare que una mica contrariat perque aquell vespre pensava ja estrenar la seva, va fer la llista de las creus que's necessitan y 'ls dos personatges se despediren prodigantse mútuas probas d'afecte.

Y vels'hi aquí de quina manera més senzilla, per la futil rahó d'haver vingut a Espanya un príncep japonés, una pila d'homes grochs lluiriran, sense sapiguer per qué, la placa de Carlos III ó d'Isabel la Católica, y una infinitat d'homes blancs rumbejarán, pel mateix poderós motiu, la creu del Drago Blau ó de la Crissantema Morada.

¿Pot demostrarre d'un modo més eloquent l'alt significat de las condecoracions?

FANTÁSTICH

AHIR Y AVUY

Quan algun criminal buscava assilo a dintre d'una iglesia ja estava lliure perque la justicia respectuosament tornava enrera.

Avuy un criminal per quedá impune no cal que's fiqui al temple; ja n'hi ha prou ab que vesteixi un hábit y res haurà de temer.

D. R.

REPICHES

UPOSAN que 'n Sagasta té'l propòsit de tornar a amoixar de nou á n'en Canalejas, oferintli no sé quinas compensacions á canvi de la seva benevolència passiva.

No creyem que l'ex-ministre demòcrata's presti á un joch tan indegne com perjudicial per ell mateix.

Amoixantlo, amoixantlo l'home del tupé fà molt capás de anarli arrancant totes las plomas perque no puguen volar mai més. Y á tot pollastre plomat, ja se sab lo que li toca: la cassola.

El noi gran del rey de las húngaras anava mon-

tat en un automòbil y va volcar, destrossantse no ell, l'automòbil.

De totes maneres això es un avis del cel.

A n'ell qu'és tant de la crosta qui'l fa embolicar ab els progressos de la civilisació?

—Se recordan dels datos resultants de la inscripció de les ordres religiosas?

Se va dir que hi havia unes 40,000 monjas y uns 10,000 frares.

Donchs be; ara resulta que de frares se'n han trobat 2,000 més que no s'havien indicat en el registre de la inscripció.

—Això 'ls sorprén? Ca: no hi ha que admirarse'n.

De frares, com d'escarbats, jels que anirian sortint, si hi hagués medi de ficar teyas encesas dintre de las carboneras!

Sembla que algúns clericals, empennys en compensar al pare Román de las grans amarguras que ha sufert, projectan gestionar que li sigui concedida una distinció honorífica.

De moment la que sembla que 'ls hi fa més pessa es la gran creu de la nova ordre de D. Alfonso XII.

Una alocució breu y de gran oportunitat que s'hauria de fixar en tots els sitis públichs:

—Pares: obríu l'ull, y procuren presservar el de vostres tendres infants.

En Nova York un millonari va tenir l'humorada de obsequiar als seus amics a un esplèndit banquet presidit per un mico sabi de la seva propietat.

Ab això s'entretenen els que posseixen milions de dollars, en aquests temps en que se suman per milions els sers humans que careixen de lo necessari.

Si l'home, com diuhen algúns, descendix del mico, s'haurà de reconeixer que hi ha millonaris com els de Nova York que fan tot lo possible per tornar-hi.

Puig molt haurà sigut que de tal banquet no'n hagin sortit tots monas.

En una iglesia de Londres se celebrava una festa religiosa presidida per la reyna, quan se va desprendre de la volta una pedra de 100 kilos de pes, que matà a una dona y'n ferí vuit més, de les quals quatre estan molt graves.

Se dirà que la iglesia de Londres era protestant; pero com en las catòlicas tot sovint ocorren des gràcies per l'istil ¿qué pensaré de la Providència?

Copio de *La Perdiu*:

—Trobantse l'Eminentíssim senyor Cardenal Casafas á Pedralbes, tingué noticia del regoneixement judicial de la completa ignorància del Rvent. P. Escolapi Romà Soler, y desseguida visità als PP. Escolapis de Sarrià pera férlosi las més carinyosas manifestacions y pera protestar de las injurias de tots aquells dies. Ahir, diumenge, al retornar á la capital visità als de Sant Antoni, estant ab ells el Reverent P. injuriat, á qui l'Eminentíssim senyor Cardenal va tributarli paraulas de consol y de afecte.

May ab molta rahó podrá dirse ab el refrà de la terra: «Deu els criei y ells s'ajuntan.»

Llegeixo en un telegrama de San Sebastián:

—El rey ha fet avuy exercicis de tiro al blanch ab una escopeta de vent, perque 'l fum de la pòlvora l'fa estussegar.

Això ray. Sempre quedan aquelles célebres pastillas del anunc: «Si toseis, tomeis, etc., etc.»

* * *

Una opinió de *La Època*, doctora en dret monàrquic:

—El rey té a Espanya dret a exigir que 'ls seus ministres no posin obstacle á la seva voluntat.

Pero ¿y la Constitució del Estat?

Bonich blanch per una escopeta de vent, ¿no es veritat Sr. Sagasta? El gran què es que 'l tirador no estussegui.

El Sr. Baró podrà ser un desagradit ab els liberals que avants el tenfan per seu; pero ningú podrà taxarlo de tal ab els clericals que avuy disposan d'ell en eos y àmina.

La furibunda diatriba que ha disparat desde 'l Brusi contra l'opinió y la premsa liberal, per aver acullit la formal denuncia de que va ser objecte el pare Román, es l'obra, avants que tot, de un espirit tan independent, que a sou del decà de la premsa, defensa avuy idees que avants anatematisava, y a sou també, exerceix el professorat en un colègi d'escolapis, com si sigués un escolapi de levita.

Ja veuen si'n té de autoritat la seva desfregada diatriba.

El Sr. Baró no es com la fera de la clerofobia que fica 'l bracillo en el femer de la calumnia: es senzillament el blanch colomet que introduceix el bech en el cabasset de les vessas.

—Pobre home!

Veyent pel carré á don Práxedes, vaig cridarli:—|Lliberal!, y ¿creuríau que 'l gran sàtrapa ni sisquera 's va girar?

Avuy ha entrat una monja al convent del Sagrat Cor: obra 'l «Llibre de la Vida» y apunta: Una defunció.

Quan hi tenia oratori, sempre á casa hi queyan llamps: vaig posarli un pararrayos, y ara may me'n hi cau cap.

—¿Qué diuhen, senyor Sagasta?

—¿Que fa hereu á n' en Moret? Mentre 'ns dongui la llegitima, no hi tenim inconvenient.

Aureneta que vens del África, parla'm ab sinceritat, ¿hont'n has vist mes de salvatges, aquí á Espanya ó allá baix?

Busco un ofici pel noi, y no trobo re á propòsit: no sé si ferlo ser frare, ó polítich ó actor cómic.

Per olor dolsa, la ruda; per elegància, un bastaix; per mo ielo de puresa, cap com el padre Román.

A la porta d'un colegi un escolapi cantava:

—Si 'ls noys siguessin callats, j'daría gust fer de padrel!

Diuhen qu'en certas escolas, en la part gramatical, un dels verbs que mes ensenyen es el verb *flaminejar*.

La instrucció dels escolapis es tan extensa qu'espanta: fins sembla qu'ensenyen coses que no son en el programa.

El Román no ha fet cap mal, el Román es un sér cándido, el Román es innocent, el Román... Vaja, román...sos.

La xicoteta va á les Úrsulas, el xicotet als daixonsas...

Ja veyeu quanta trageria per una família sola!

L'opinió no 'ns intimida ni 'ls periódichs ens espantan: hi tirarém terra á sobre, y aquí no ha pasado nada.

Vas a estudiar als Escolapis? Pues espavilat, baylet: quan el mestre 't cridi a solas pren la gorra y fuig corrent!

L. WAT

L'aliança de dos bellas arts.

Se presenta un jove a casa de un pintor de parets, en demanda de colociacó.

—M' han dit que necessitava un fadrí.

—En efecte. ¿Y qué pintas tú?

—Pares... portas... en fi, tot lo que s'ofereixi.

—Està molt bé. ¿Y qué t'agrada mes cantar?

—Valsos ó óperas?

—Si vol que li digui la veritat, las óperas m'agradan més... sempre tenen una música mes elevada y de mes bon gust que no les pessses de sarsuela.

—Donchs, no'm convé pas.

—¿Y qué té que veure la música ab la pintura?

—Això no sabs? La música y la pintura, tal com se traballa ab mí, son dos arts germanas. Al compass de la música's fa corre la bronja, y ab tonades de sarsuela sempre's gasta mes brillo que ab las ganserías de las óperas.

Un fulano parla dels fills que té un seu amich que son un model de lletja.

—Com hi ha mon—diu—no entenç com poden ferse unes criaturas tan lletja.

A lo qual contesta un que l'està escoltant:

—No trobo que tingui això res de particular. Generalment les criaturas se fabrican a las foscas.

Ab tota franquesa

Un transeunt s'acosta á un senyor que transita per la Rambla, y l' detura preguntantli ab molt misteri:

—¿Que per casualitat ha perdut el porta monedas? El senyor se fica la mà á la butxaca ab cert temor tremolós, y diu trayentesl:

—No, senyor; moltes gràcias: el tinc aquí.

Llavors el transeunt li diu:

—Està molt bé... Y ara: ¿podrà ferme l' favor de donarme una pesseta?

L' agonía de un avaro.

El metje diu dirigintse á la muler del moribundo:

—Ahir vaig manar que se li possessin una dotzena de sangoneras. ¿S' ha fet?

—Sí, senyor—respon la dona: ho varem intentar; pero no varen voler enganxarse.

L' avaro fa un esfors suprèm, diuent ab veu casi imperceptible:

—Donchs que no 's paguin.

Y fa una extremitat, s' estira tan llarg com es, y queda mort.

En un teatre de un poble se representava un drama en el qual hi figurava l' rey D. Fernando l' Catòlic, paper mut y que per consegüent se confiava á un comparsa.

Un patjé l' anuncia:

—Sefiores, el rey!

Compareix el comparsa y un espectador desde l' galliner exclama ab veu alta:

—Vaya un rey, que 'm deu dos pelas!

Del natural.

Son altas horas de la nit y passa un borratxo fent tantinas per l' acera.

Un transeunt que va distret topa ab ell y l' borratxo exclama:

—Vaja, home, no cal que 'm donguin empentas que ja cauré jo sol.

Una nena de set anys, un jori d' aquesta Quaresma, la van fer' anà á confessar ab el Pare Berruguetas.

—Digas, noya.—li va dir el mossen, ab veu baixeta, —cúta, digas la veritat:

—Has fet coses deshonestas?

No comprenden el sentit d' una tan gran imprudència,

ni un sol mot va contestar aquell àngel de pureza;

pro ab tal pregunta pensant,

al arribá á casa seva,

—Mamà, —tot seguit va dir,— qué son coses deshonestas?

Nostre Bisbe Cardenal en son cotxe s' passejava, aquell dilluns qu' esciatava el trist paro general.

Un grup anàrquic que 'l vén

li rodeja l' carriatge

y un vell li diu: —Mal viatje!

—Fassi 'l favor d' andá peu!

Mes ell, ab el bras alsat,

al grup va beneftí

fent al punt el seu camí

dins dels cotxes tot tibat.

Y un jove dels aixerits,

Un que ho entén

Toquém el dos cap á un' altra part!... Aquí ja m' han vist el llibre de text.

L' enfermetat reynant

—La Cecilia, la Cecilia, la Cecilia!... —Ja ha vist aixó de la Cecilia? —Ay carám de Cecilia! —Veyá que porta de la Cecilia. (Per senyals:) —Dimoni tri de Cecilia!

EPÍGRATES

—A ver qué dirán hoy de la Cecilia. —...con las últimas declaraciones de la Cecilia!... —Lo qu' es per mí, siques. —Quin cabalot, la tal Cecilia!... —M' hauria agradat veurela á la Cecilia.

—¿Qué se sab de la Cecilia? —Ditxosa Cecilia! —La vivor! la vivor! Mes viu que la Cecilia!

—¿Qué hi ha de nou de la Cecilia?

que no té rès de monàrquich, va dir als del grup anàrquich: —Sous uns benègts-benèfits

Una beata danyina de la Caritat Cristiana, visità de male gana á una malalta fadrina. Y encare que molt patia y volta descansà cridant fort li pregunta si era «hija de María». La noya, qu' es filla bona d' un obrer republicà, ni un trist mot va contestà á n' aquella mala dona. Pro al punt respongué l' seu pare: —Això es una manganya; puig ja sab vosté qu' es filla de son pare y de sa mare!

Als anàrquichs mes sensats molts cops sentiréu á dir qu' en el mon s' han d' abolir els generals y els soldats; pero jo no 'n faig cabal; puig als amics y als contraris diuen qu' ells son partidaris de féu un paro... general.

—Lo sant que té don Albert ha fet un miracle gros! —Vaja! Jo crech senyó Ambrós, que això que era diu no es cert. —Sí, senyor; li dich formal: era un sant Paul dels mes grossos; ha caygut, s' ha fet á trossos... (y no s' ha fet gens de mal)

El beato senyor Tort porque sab que jo no reso y sants de fusta no beso, diu que jo may tindré sort. Y ell tanta sort ha tingut que may ha pogut dur capa, té dolor, casi no hi papa y es coix, manco y geperut.

Al sortir de la funció d' un teatre, l' altre dia, un senyó á un noi empenyà fentli mal, sens' compassió, fins que l' noi, qu' es bastant gran, li va dí' ab molta finura: —Escolti: aqué per ventura, es vosté l' pare Román? —Per qu' m' dius això, pastera? —el senyó ab rabia exclama, y l' noi li va contestà: —Perque m' empeny per darrera.

FRANCISCO LLENAS

3.º TRENCA-CLOSCAS.—Els Jocs Florals de Canprosa.
4.º LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Romani.
5.º GEROGLÍFICH.—Ensotanats.

Han endavant totas óparte de les solucions del número passat els caballers: Un professor-músic de l' Ajuntament, Cotorrilla, Barbas Tristas, Múscius, Manolo Fideñas, Adolfo Ibern, Noy de les mostras, A. Mercader Martí, Antoni Parera, Alfredo Font y Llell Llavl.

ENDEVINALLES.

XARADA
Una dos hu m' ha extranyat saber que 's prima-tercera ab el meu amic Parera la noya gran de 'n Conrat. Fins avuy no m' he enterat ab tot y ser concurrent á la hu-tres y confident dels secrets de la minyona, que té una total molt mona per la nit del casament.

J. COSTA POMÉS

MUDANSA
A la Rambla de les Flors, vaig comprar una total y una tot d' or y coral, per la tot de la Dolors.

ANTONI FELIU

TRENCA-CLOSCAS

ANDREA BERRULI

SALT

Formar ab aquestes lletras el títol d' una xistosa pessa catalana.

ROSIÑOL LLAUÑÉ

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1	2	3	4	5	6	7	8	9
4	5	9	2	4	5	1	2	—Poble català.
1	7	9	5	8	8	7	—Nom d' home.	
6	7	4	7	8	9	—Carrer de Barcelona.		
6	2	1	5	9	—>	—>	—>	
9	2	4	5	—	—	—	—	
7	8	2	—	—	—	—	—	
7	9	—	—	—	—	—	—	
1	—	—	—	—	—	—	—	

1.—Consonant.

J. SNEROLL

GEROGLÍFICH

LO

TINYA VA

V.

AR VI

V.

A

III

SASLOTA Y LLURAVA?

CORRESPONDÈNCIA

Caballers: Un animal com ells, P. Virgili, Esteba Gema, Tomás Torrent, Vicentet, Pepet Xuriguera, Dos republànics tarragonins, Aniceto Rof de Sans, Ll. Figuerola de Sans, Apitú Apitú, Pau Saldragas Cotorrita Barbas Tristas, Joseph Masip, Antoni T. G., Salvador Roig, Esteba Sanfelix y Bou, J. F. y S., Miquel Pou y Román Lojup, Amadeo Fortuny y Manuel Gall: No es possible.

Caballers: Ramoneta Orgullosa, Antoni Feliu, Jaume Cansalada de Reus, A. Ribas Ll., Miquel Panada y Joseph Gorina R.: Casi que sí.

Caballers: A. Doria: Rebut y gracias.—Nas Gros: No 'ns satisfan ni las traduccions, ni 'ls originals.—Q. Mallol: Entra en cartera y veuré quan hi hagi ocasió.—Versaire Vilasanench: Tan el vers com la prosa valen ben poca cosa.—Siul Moreugif: Això no son versos, això son butifarretas ab triquinosis.—Antoni Piera Cortés: Aprengui d' escriure y després deixi corre l' fer versos.—L. Figuerola de Sans: Son fluxissims.—Antoni de Masanás: S' aprofitaran per una cosa ó altre.—C. G. Redembach: ¿Sab qu' es el metro? ¿No? ¿Y l' ortografia? —Tampoch?—F. Palau: Es defectuosa y deformada.—F. Mas Abril: Estaré al tanto perque no 's repeiteixi.—F. Llenas: No sé si haurán arribat á temps; y gracias.—Salvi Bagues Camps: Això es mes fúnebre que Els Segadors.—M. Serra de Gracia: Dolent.—Lluís Duo: ¿Vosté ha llegit may cap sonet? Donchs aquina culpa hi tenim nosaltres?—E. Zulueta: Sí, senyor, hi ha tants errors que no pot agafarlos per enllach.—J. Samot. *Contestas y afectas consonan?* Sí, com rosas y esbarginias.—Genaro: Y vingan dibuixants! Vaji fent, vaji fent!... Noy de cal Tino: Si no s' esguerra, vosté será una bonica esperanza literaria.—Esteve Obras y Paris: De pitjors n' havém llenats á la panera.—M. Garcia: Això del pató es una mica discutible.—M. D. B.: L' epígrafia es curt de gambals.—F. N. E. Mata vicaris: Lo que diu es l' Evangel. Pero està molt mal dit.—Andrésito: No va del tot mal.—R. del C.: Els dos van b'é y's publicaran quan els arribi l' hora.—G. P. R.: No està malament, però podríen estar millor.—Itram Tama: No estém per espurnas.—A. Cantallops: Es un tant descuidada.—Un mut: Ja ensrahona massa.—XXX: Donchs miri, en prosa li passa lo mateix. Las garrafaladas ortogràficas hi son á centenars. Pandereta y Castanyolas: Si no passa l' oportunitat es fàcil que 's publiqui.—Viola: Ja ho havém desarrollat á La Esquella.—A. Ribas Ll.: Els cantars son débils de constitució.—I. Ravalez: Anirà, si 'ns prenem la molestia de retocarla.—J. P. C.: Rebut y gracias.—Ruy de Gorch: Idem idem.—J. C. P.: Allò de la amistat resulta molt particular, molt íntim; lo altre, veurem.—Cupido: Es d' una extravagancia simpática, pero la forma no està á l' altura.

Imprenta de LA CAMPANA Y LA ESQUELLA, carrer del Olm, número 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.

Á LO INSERTAT EN EL PENULTIM NÚMERO
1.º XARADA.—Te-o-do-ro.
2.º ANAGRAMA.—Cabra—Barca.

(c) Ministerio de Cultura 2005